Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...инай 1921 оной ...рийн 21-һээ гарана | № 271 (14382) | 1976 оной ноябрийн 19, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

СОВЕТ-ЮГОСЛАВ КОММЮНИКЕДЭ ГАР ТАБИЛГА

...ГРАД. (ТАСС). Со-...ослав хөөрэлдөөнүүд ...ин 17-до эндэ дүүрэ-...байна. ...н ордон дотор совет-... коммюникедэ гар ...лаа. ...СС-эй ЦК-гай Гене-...а секретарь Л. И. ...ев, СФРЮ-гэй Прези-... СКЮ-гэй Түрүүлэгшэ ...оз Тито коммюникедэ ...биба.

Гар табилгын үедэ Советскэ Союзай ба Югославиин Социалис Федеративна Республикын партийна болон гүрэнэй ажал ябуулагшад байгаа.

Совет-югослав коммюникедэ гар табилгатай дашарамдуулан, хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаһан югослав түлөөлэгшэдтэ хандан, нүхэр Л. И. Брежнев үгэ хэлэбэ.

...эр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ

...дэтэ ханинар! ...өөдэр шухала доку-... гар табибабди. Хэдэ-...утын үнгэрэмсөөр ...анай. Таралган дээрэ ...та хэдэн үгэ хэлэхы-... зүбшөөгыт.

...а. минии нүхэдтэ ...гдэһэн хани халуун, ...өө аха дүү ёһоной ...ын түлөө таанадта ... түрүүн баяр хүргэ-... Энэ ушар бидэниие ... баясуулна.

Удха түгэс, үнэн сэдьхэлэй хөөрэлдөөнүүдые хээбди. Манай оронуудай, арадуудай, партинуудай хоорондын, оронууд болон партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондын хани барисаае бэхижүүлхэ гэжэ хоёр талын хүсэдэг байһан ушар эдэ хөөрэлдөөнүүдэй гол удхань болоо гэһэн гүнзэгы һанал бодол бидэндэ үлөө.

Нимэ хани барисаан ямар ушар удхатайб? Энэ хадаа, манайда хэлсэдэгэй ёһоор, амгалан байдалай түлөө, социализмын түгэс илалта тухай Марксын-Ленинэй сургаал һургаалые бэелүүлхын түлөө, манай партинуудай ябуулдаг түүхэтэ тэмсэлэй үедэ холбоо барисаагаа ходо мэдэрдэг байха гэһэн удхатай.

Нимэ мэдэрэлэй агууехэ хүсэн байһыень дайн сэрэгэй мартагдашагүй үе сагһаа хойшо ойлгонхойбди.

Энэ һайн документын һүүлээр доторнь бэшэгдэһэн һээ бүри ехэ хэрэгүүд бүтээгдэхэ гээд этигэжэ байһанаа элирхэйлхыемни зүбшөөгыт.

Танай гайхамшаг орон дотор социализм байгуулха хэрэгтэ саашадаа бүри ехэ амжалтануудые туйлахыетнай үнэн зүрхэнһөө хүсэнэбди.

Манда үзүүлһэн мартагдашагүй угтамжынтнай түлөө үшөө дахин үнэн зүрхэнэй ехэ баяр хүргэнэбди.

Нүхэр И. Броз Тито харюугай үгэ хэлээ.

Нүхэр И. Броз Титын хэлэһэн үгэ

Таралган дээрэ Танда хэдэхэн үгэ хэлэхыемни зүбшөөгыт.

Энэ уулзалгые би, минии ханинар үнинһөө хойшо хүлеэһэн байгаабди гэжэ түбхын түрүүн хэлэхые хүсэнэб. Киевтэ уулзаһанһаамнай хойшо гурбан жэл үнгэрөө.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо уласхоорондын байдалай талаар, мүн манай хоёр талын харилсаанайшье талаар олон юумэн хубилаа.

Манай хөөрэлдөөнүүд, бидэнэй хүлеэһэнэй ёһоор, һанал бодолоо үнэн сэхээр хэлэлгын оршон байдалда үнгэрбэ. Ямар юумэ туйлаабибди, юу заһаха шухала байнаб, зүблэхэ зүйлһөө юун болюулагдаха болоноб, харилсаагаа саашадань хайшан гээд хүгжөөхэб гэжэ нүхэдэй ёһоор хөөрэлдэбэбди.

Манай хөөрэлдөөнүүд тон амжалтатай байгаа. Энэмнай харилсаагаа саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ удха шанартай байха гээд һананаб. Энэмнай элдэб эсын юумэ һанаанһаа абажа шашадаг хүнүүдтэ үгтэхэ харюу болоно.

Албанай хэрэгээр айлшаалалгынтнай богонихон болзортой байһаниинь, манай оронтой һайтар танилсаха аргагүй байһантнай шаналалтай. Танай албанай хэрэгээр урда тээнь ерэһэнһээ хойшо үнгэрһэн үе соо манайда ехэ хубилалта болонхой. Манай орон жэлһээ жэлдэ улам түргэнөөр хүгжэнэ. Манайда удаан байгаа һаа, манай арад зоной ямараар ажаһуудагые, Танай арадта ямараар хандадагыень хараха бэлэйт. Гэхэ зуура, хүдэлмэриин үдэр байгаашье һаань, энэ ушарые үсэгэлдэр үйлсэнүүдтэ хараһан байхат. Танине, нүхэр Брежнев, мүн Танаар дамжуулан совет арадые манай хүнүүдэй ямар баяртайгаар амаршалхыень хараат.

Бодото дээрэнь бэелүүлхэ юумэмнай энэ документ дотор бэшэгдэһэнһээ үлүү гараха гээд найданаб.

Албанай хэрэгээр Танай ерэһэндэ, хөөрэлдөөнүүдые хэһэндэ булта сэдьхэлээ ханахай байнабди гэжэ манай делегацида хабаадаһан нүхэдэй үмэнэһөө, мүн өөрынгөө зүгһөө мэдүүлхэ байнаб.

Албанай хэрэгээр ерэһэнэйтнай түлөө Танда баяр хүргэнэб. Советскэ Союзда ошохые урилһанайтнай түлөө баясхалан хүргэнэб, ошолгомнай удаан хүлеэгдэхэгүй байха гээд найданаб.

...ОВЕТ-ЮГОСЛАВ ...ОММЮНИКЕ

...тскэ Союзай Комму-...ртиин Центральна Ко-...н Генеральна секре-... И. Брежнев Югосла-... Социалис Федеративна ...бликын Президент, ...авиин Коммунистнуу-... Союзай Түрүүлэгшэ ...Броз Титын уряалаар, ...онoй албанай хэрэ-... Югославиин Социалис ...ативна Республикада ... 1976 оной ноябриин ... 17 хүрэтэр байба. ...С-эй ЦК-гай Гене-... секретарь Л. И. ... СФРЮ-гэй Прези-... СКЮ-гэй Түрүүлэгшэ ...з Тито үнэн зүрхэнэй, ... ойлголсолгын, али али ... хүндэлэлгын оршон ...да үнгэрһэн хөөрэл-...дэй үеэр КПСС-эй ба ...эй ажал ябуулгын гол ...д тухай хоорондоо ...сэһэн, совет-юго-... харилсаанай ба хани ...ной хүгжэлтэ тухай ... бодолнуудаа бүхы та-... зүбшэлэн мэдэлсэ-... уласхоорондын байда-...хэйн коммунис ба хү-...шэнэй хүдэлөөнэй ...шухала асуудалнуудые ...а үзэһэн байна.

... хөөрэлдөөнүүдтэ: ... талаһаа — КПСС-эй ... Политбюрогой гэ-... СССР-эй гадаадын хэ-... министр А. А. ... КПСС-эй ЦК-гай ... К. Ф. Катушев, ... ЦК-гай гэшүүн, ... ЦК-гай Генераль-...ретариин туһалагша ... Русаков, КПСС-эй ... гэшүүндэ кандидат, ... ЦК-гай Генераль-...ретариин туһалагша ... Александров, КПСС-...ай гэшүүн, СССР-эй ... хэрэгүүдэй мини-... орлогшо Н. Н. Ро-... КПСС-эй ЦК-гай гэ-... ТАСС-ай генеральна ... Л. М. Замятин, ... ЦК-гай гэшүүн, ... СФРЮ-дэ байдаг ... сайд В. И. Степаков; ...лав талаһаа — СКЮ-...гай Президиумэй гэ-... СФРЮ-гэй Президиу-... гэшүүн Э. Кардель, ... ЦК-гай Президиу-... гэшүүн, СФРЮ-гэй ...умэй Түрүүлэгшын ... В. Жаркович, ... ЦК-гай Президиу-... гүйсэдкомой секретарь ...иц, СКЮ-гэй ЦК-... Президиумэй гэшүүн, ...эй Союзна Гүйсэд-...шын Түрүүлэгшэ Д. ... СКЮ-гэй ЦК-гай ...мэй гэшүүн, ...эй Союзна Гүйсэд-... вечын Түрүүлэгшын ... СФРЮ-гэй гадаа-...гүүдэй талаар со-...екретарь М. Минич, ... ЦК-гай Президиу-... Гүйсэдкомдохи секре-... Грличков, СКЮ-гэй ... Президиумэй гэ-... СФРЮ-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд И. Смоле гэгшэд хабаадаа.

СФРЮ-гэй Президент И. Броз Тито эндэ албанай хэрэгээр ерээд байха үедэнь КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэ «Сүлөөгэй орден» барюулаа.

Л. И. Брежневые, хамта ерэлсэһэн КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкые, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушевые, мүн бусад совет нүхэдые СФРЮ-дэ хани, халуунаар угтаба.

I.

Оронуудайнгаа хоорондын харилсаа холбооной асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэдээ, СССР СФРЮ хоёрой, КПСС СКЮ хоёрой хоорондын харилсаанай хэлбэришэгүйгөөр бэхижэжэ байһые сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглээд, политическэ, экономическа, научно-техническэ, соёлой ба бусад асуудалнуудаар харилсаа холбоонойнгоо бүрин түгэс хүгжэжэ байһыень хоёр талаһаа саг үргэлжэ гаргагдадаг оролдолго, хүсэлэлгэнүүдэй үрэ дүн болоно гэжэ тусхайлан дурдаа.

Совет-югослав харилсаан 1955 оной Белградска декларации дотор, 1956 оной Московско деклараци ба мэдүүлгэ соо найруулагдаһан, 1971 оной мэдүүлгэ болон саашанхи совет-югослав хамтын документнүүд дотор лаблагдан баталагдаһан ба хүгжөөгдэһэн гол ёһонуудтай зохилдуулагдан бэелүүлэгдэнэ. Эдэ документнүүд, илангаяа Л. И. Брежневэй, И. Броз Титын уулзалгануудай үрэ дүнгүүд совет-югослав харилсаа холбоондо түгэс эршэ хүсэ оруулһан, хоёр партиин ба оронoй харилсаанай амжалтатайгаар хүгжэхэ ябадал хангагша Советскэ Союзай ба Югославиин арадуудай хани барисаае батадхаһан байна. Социализм болон коммунизм байгуулгын ниитэ уг зорилгые үндэһэ болгон, хоёр тала нигэжэ тоолоно: Бүрин сүлөөтэ, бэеэ дааһан байдалай, тэгшэ эрхын, дотоодынгоо хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй гэдэг гол ёһонуудые наринаар сахиха, орон бүхэнэй түүхын, национальна ба уласхоорондын өөрсэ талануудые элирхэйлдэг хүсэл эрмэлзэлнүүдые, дүй дүршэлнүүдые, бодото байдалые хүндэлхэ, социалис хүгжэлтын элдэб замуудые шэлэхэ сүлөө, бэеэ дааһан байдал хүндэлхэ, Марксын, Энгельсэй ба Ленинэй һургаалай, агууехэ суртал бодолнуудай үндэһөөр хоёр партиин ба оронoй хоорондо интернациональна, хани ёһоной, һайн дуранай харилсаа холбоо хангаха гээшэ КПСС-эй болон СКЮ-гэй, СССР-эй ба СФРЮ-гэй хоорондын хани харилсаае саашадань батадхаха найдамтай үндэһэ һуури болоно.

Совет-югослав харилсаанай түгэлдэр хүгжэлтэдэ асари ехэ хубитань болоһон, КПСС СКЮ хоёрой хоорондын харилсаа холбооной туйлалтые үндэрөөр сэгнээд, партийна холбоо барисаанайнгаа саашадаа үргэдэлгые хоёр тала онсо шухала удха шанартайда тоолоно. Али али талые һонирхуулдаг асуудалнуудаар үнэн сэхэ, тодорхой хөөрэлдөөнүүдые хоёр партиин түлөөлэгшэдэй ходо хэдэг, ходо ходо уулзадаг байлгые, элдэб тушаалтадай һанал бодолоо мэдэлсэхэ, зүбшэлсэхэ ябадалые дэмжэхэ, харилсаа холбооной шэнэ формонуудые бүри олон болгохо гэжэ хэлсэбэ.

Хоёр оронoй правительствануудай хоорондын харилсаае улам хүгжөөхэ, СССР-эй Верховно Соведэй ба СФРЮ-гэй Скупщинын хоорондохи, Советскэ Союзай министерствэнүүд болон албан зургаануудай, Югославиин гүрэнэй тиимэл зургаануудай хоорондын харилсаа холбооe батадхаха, хоёр оронoй республикануудай ба городуудай хоорондын холбоо барисаае үргэдхэхэ бүхы арга боломжонууд бии гэжэ хоёр тала тэмдэглээ.

Тэгшэ эрхэтэй, али али талада ашагтай харилсаа холбооной амжалтатайгаар хүгжэжэ байһанда сэдьхэлээ ханаһанаа элирхэйлэн, энээниие саашадань гүнзэгырүүлхын тула шухала аятай арга боломжонууд бии гээд этигэжэ байһанаа хоёр тала тусхайлан тэмдэглэбэ. Ажалаа уласхоорондын оршом соо хубаарилан эрхилхэ шэнэ формонуудые бүри үргэнөөр хэрэглэбэл, үйлэдбэриин хамжаа удаан болзортойгоор хүгжөөбэл, дурсагдаһан уг зорилгые бэелүүлгэдэ туһалжа болохо байна.

Профсоюзна, залуушуулай, эхэнэрнүүдэй ба бусад ниитэ-политическэ эмхинүүдэй харилсаа холбоо хүгжөөлгые хоёр тала бүрин дэмжэнэ. Эрдэм, соёлон ба искусствын талаар, мэдээсэлэй-пропагандис ажал ябуулгын талаар, хэблэлэй, радиогой ба телевидениин талаар харилсаа бэелүүлһэнэй үндэһөөр хани холбоогоо үргэдхэлгые удха шанартайда тоолоно. Мэдээсэлэй хэрэгсэлнүүд Советскэ Союзай ба Югославиин социально-политическэ хүгжэлтын бүхы талануудай тухай, эдэнэй гадаадын политическэ ябуулга тухай үнэн зүбөөр мэдээсэн, Советскэ Союзай ба Югославиин арадуудай үгээ ойлголсолгые, хани барисаае батадхаха хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэнэ.

Хани ёһоной харилсаан, бүриин түгэс харилсаа холбоон Советскэ Союзай ба Югославиин арадуудай үндэһэн ашаг туһада харюусадаг байгаа, харюусана, эб найрамдалые, демократиие, национальна бэеэ даахан байдал ба социализмые бэхижүүлгэдэ туһа хүргэнэ. СССР СФРЮ хоёрой хоорондын, Советскэ Союзай ба Югославиин арадуудай хоорондын тэгшэ эрхэтэ, бүрин түгэс харилсаа холбооe саашадань хүгжөөхэ, совет-югослав хани барисаае, этигэлсэлгые хэлбэришэгүй бэхижүүлхэ гээд шиидэнхэй байһанаа хоёр тала дахинаа лаблан баталба.

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

...ОВЕТ-АМЕРИКАН УУЛЗАЛГА

...КВА. (ТАСС). ООН-... хүргэхэ СССР-тэхи ...ин эмхидхэһэн, ...ерикан ээлжээтэ ... ноябриин 18-да эн-... барисаанай бай-...р нээгдээ. Энээндэ ...шад — хоёр оронoй эрдэмтэд, ниитын ажал ябуулагшад шахардуу байдал һуларуулгын ба буу зэбсэгүүдые хураалгын асуудалнуудаар гурбан үдэрэй турша соо һанал бодолоо хубаалдаха.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ ЮГОСЛАВИҺАА МОРДОБО

СФРЮ-гэй Президент, СКЮ-гэй Түрүүлэгшэ нүхэр И. Броз Титын уряалаар, хани ёһоной албанай хэрэгээр Югослави ошоһон, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев Эхэ орондоо бусахаяа ноябриин 17-до Белградһаа мордоо.

Нүхэр Л. И. Брежневтэй хамта КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша К. В. Русаков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша А. М. Александров, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Н. Н. Радионов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, ТАСС-ай генеральна директор Л. М. Замятин гэгшэд Белградһаа мордолсобо.

СФРЮ дэхи гуримай ёһоор, нүхэр Л. И. Брежневые үдэшэлгын тусхай ёһолол Сагаан ордоной дэргэдэ болоо. СССР-эй ба СФРЮ гэй гүрэнэй гимннүүд гүйсэдхэгдөөд, хүндэлэлэй салюдай 21 буудалга нэербэ. Нүхэд Л. И. Брежнев, И. Броз Тито хүндэлэлэй харуулай жагсаалай урдуур гараа. Нүхэд Л. И. Брежневтэ, И. Броз Титэдэ пионернүүд баглаа сэсэгүүдые барюулба.

Нүхэр И. Броз Тито, СФРЮ-гэй Президиумэй гэшүүн, СКЮ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, Э. Кардель, СФРЮ-гэй Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо, СКЮ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн В. Жаркович, СФРЮ-гэй Скупщинын Түрүүлэгшэ СКЮ гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн К. Глигоров, Союзна гүйсэдхэхы вечын Түрүүлэгшэ, СКЮ гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн Д. Биедич, Югославиин Ажалшан арадай социалис союзай Союзна конференциин түрүүлэгшэ, СКЮ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн Д. Петрович, Югославиин Профсоюзуудай Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ, СКЮ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн М. Шпиляк, Сербиин Социалис Республикын Президиумэй Түрүүлэгшэ Д. Маркович, Сербиин Коммунистнуудай Союзай ЦК-гай Түрүүлэгшэ, СКЮ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн Т. Влашкалич, СКЮ гэй ЦК-гай гүйсэдкомдохи секретарьнууд Ю. Билич, А. Грличков, В. Срзентич, СКЮ-гэй ЦК-гай Президиумэй гүйсэдкомой гэшүүн Д. Видич, Союзна гүйсэдхэхы вечын Түрүүлэгшын орлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй талаар союзна секретарь, СКЮ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн М. Минич, Арадай оборонын талаар союзна секретарь, СКЮ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, Армиин генерал Н. Любичич, Сербиин Социалис Республикын Скупщинын Түрүүлэгшэ Ж. Васильевич болон бусад югослав партийна болон гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд нүхэр Л. И. Брежневтэй хани халуунаар амаршалалсан тараа.

Хүндэлэлэй эскортоор үдэшэгдэн, автомашинануудай дабшаһан Белградай үйлсэнүүд ба талмайнуудаар ябаба, хэдэн арбаад мянган белградайхид сугларжа, Леонид Ильич Брежневые халуунаар амаршалба.

СССР-эй ба СФРЮ-гэй гүрэнэй тугуудай хиидхэгдэһэн аэродром дээрэһээ нүхэр Л. И. Брежневые СКЮ-гэй ЦК-гай Президиумэй гүйсэдкомой секретарь С. Доланц, СКЮ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, СФРЮ-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд И. Смоле, тэрэшэлэн КПСС эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-һээ СФРЮ-дэ байдаг элшэн сайд В. И. Степаков үдэшөө.

(ТАСС).

ЮГОСЛАВИИН СОЦИАЛИС ФЕДЕРАТИВНА РЕСПУБЛИКЫН ПРЕЗИДЕНТ, ЮГОСЛАВИИН КОММУНИСТНУУДАЙ СОЮЗАЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ *нүхэр Иосип Броз Титодэ*

Хүндэмүүшэ Югославиин газар дайда дээрэһээ гарахадаа, Советскэ Союзай Коммунис парти ба совет арад тушаа үнэн хани барисаанай мэдэрэлтэйгээр хандаһанайнь түлөө, СФРЮ-дэ байха үедөө өөрынгөө, минии нүхэдэй хододоо үзэһэн хани халуун, үнэн зүрхэнэй, баяртай угтамжын түлөө Танда, нүхэр Тито, Югославиин Коммунистнуудай Союзай Центральна Комитедтэ, Танай оронoй аха дүү арадуудта гүнзэгы баяр баясхалан үшөө дахин хүргэнэб.

Тантай хэһэн хөөрэлдөөнүүдэйнгээ дүнгүүдые үндэрөөр сэгнэнэб, эдэмнай манай оронуудай арадуудай аша туһада, социализмын, амгалан байдалай аша туһада совет-югослав хани ёһоной харилсаае саашадань сэхэ шууд хүгжөөхэ гэжэ хоёр талын шиидэнхэй байһые дахинаа элирхэйлэн харуулаа.

Манай партинуудай ба оронуудай түгэс харилсаа холбоон, Советскэ Союзай болон Югославиин арадуудай аха дүүгэй хани барисаан улам бэхижэг, үргэдэг лэ!

Л. БРЕЖНЕВ.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ МОСКВА БУСАЖА ЕРЭБЭ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев Белградһаа ноябриин 17-до Москва бусажа ерэбэ. СФРЮ-гэй Президент, Югославиин Коммунистнуудай Союзай Түрүүлэгшэ нүхэр Иосип Броз Титын уряалаар нүхэр Л. И. Брежнев хани ёһоной албанай хэрэгээр Югославида ошоһон байгаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша К. В. Русаков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша А. М. Александров, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Н. Н. Радионов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, ТАСС-ай генеральна директор Л. М. Замятин гэгшэд нүхэр Л. И. Брежневтэй хамта Москва бусажа ерээ.

Нүхэд Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, М. А. Суслов, Д. Ф. Устинов, П. Н. Демичев, М. С. Соломенцев, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, К. У. Черненко, Я. П. Рябов, КПСС эй ЦК-гай гэшүүд В. И. Бугаев, Г. С. Павлов, Н. М. Пегов, Н. А. Щелоков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидадууд С. К. Цвигун, Г. К. Цинев, КПСС эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн Ю. М. Чурбанов, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо А. Г. Ковалёв, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагшын орлогшо Г. Х. Шахназаров болон бусад тусхай тушаалтад СССР-эй гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн Внуковска аэродром дээрэ нүхэр Л. И. Брежневые угтаба.

СФРЮ-гэй хэрэгүүдые СССР-тэ саг зуура түлөөлхэ этигэмжэтэ И. Джукич, болон бусад эндэ байлсаа.

(ТАСС)

СССР-эй Ленинскэ ба Гүрэнэй шангуудые олгодог комитедһээ

1977 ондо СССР-эй гүрэнэй шангуудые олгохо талаар зохёолнуудые абалга байгша оной декабриин 15-да дүүрэхэнь гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи литература, искусство ба архитектурын талаар СССР-эй Ленинскэ, Гүрэнэй шангуудые олгодог комитет мэдээсэнэ.

Байгша оной июниин 15-һаа урагшаа толилогдоһон, (баригдаһан) зохёол бүтээлнүүд абтаха байна. Зууршалагдан табигдаһан научна хүдэлмэри 1975 оной декабриин 15 һаа урагша толилогдоһон байха ёһотой.

АРБАДАХИ ТАБАН ЖЭЛ: Россин ехэ хараа түсэбүүд

РСФСР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй дүрбэдэхи сесси

КПСС-эй XXV съезд дээрэ табигдаһан түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө совет хүнүүд шэн зоригтойгоор ажаллана.

Россин Федерациин ажалшад, бүхы совет арадтал адли, партиин хараалһан түсэбүүдые амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Экономико ба соёл культура саашадань хүгжөөхэ гол шухала асуудалнууд республикын гүрэнэй засагай дээдын зурганай депутадуудай зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаа.

РСФСР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй дүрбэдэхи сесси ноябриин 18-да үглөөнэй 10 сагта Кремлиин Ехэ ордон соо хүдэлмэреэ эхилбэ.

Нүхэд **Л. И. Брежневэй, Ю. В. Андроповой, В. В. Гришинэй, А. А. Громыкын, А. П. Кириленкын, Ф. Д. Кулаковой, К. Т. Мазуровай, А. Я. Пельшиин, Н. В. Подгорнын, Г. В. Романовай, Д. Ф. Устиновай, П. Н. Демичевэй, Б. Н. Пономаревой, М. С. Соломенцевой, И. В. Капитоновой, В. И. Долгих, К. Ф. Катушевай, К. У. Черненкын, Я. П. Рябовай** ерэжэ һууhадань, депутадууд болон айлшад һуурииhаа бодожо, нэрьемэ, удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтаа.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **В. А. Котельников** сесси нээбэ.

Сессинүүдэй хоорондохи үе соо наһа бараһан депутадууд Т. И. Богдановай, В. Р. Ермолаевай дурасхаалые сессидэ хабаадагшад һуурииhаа бодожо, ёһолон хүндэлбэ.

Шэнээр һунгагдаһан депутадууд В. А. Беликовэй, Б. П. Уткинай, Ю. Г. Тесленкын, А. В. Розмаховай эрхэ түлөөлэлгые мэдэрхэ тухай Мандатна комиссиин элидхэл тушаа тогтоол баталагдан абтана.

Депутадууд сессиин зүблэхэ зүйлые, мүн тэрэнэй хүдэлмэриин гуримые нэгэн дуугаар баталба.

Сессиин зүблэхэ зүйлдэ иимэ асуудалнууд оруулагдаа:

1. РСФСР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гүрэнэй табан жэлэй түсэб тухай.
2. РСФСР-эй арадай ажахые 1977 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай.
3. РСФСР-эй 1977 оной гүрэнэй бюджет тухай, РСФСР-эй 1975 оной гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай.
4. Эхэнэрнүүдэй ажалай ба ажаһуудалай, эхэнүүд болон үхибүүдые хамгаалха асуудалнуудаар РСФСР-эй Верховно Соведэй саг үргэлжын комисси эмхидхэн байгуулха тухай.
5. РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха тухай.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, РСФСР-эй Госпланай түрүүлэгшэ депутат **Н. И. Масленников** зүблэхэ зүйлэй нэгэдэхи, хоёрдохи асуудалнуудаар элидхэл хэбэ.

(ТАСС).

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Россин Федерациин Верховно Соведэй Президиумэй ээлжээтэ заседани РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. Я. Ясновой түрүүлэлгэ доро ноябриин 17-до болобо.

РСФСР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй дүрбэдэхи сессиин зүблэхэ зүйл ба хүдэлмэриин гурим тухай дурадхалнуудые бэлдэлгэдэ хабаатай асуудалнуудые Президиум зүбшэн хэлсээд, зохихо тогтоол баталан абаа.

Эхэнэрнүүдэй ажал ба ажаһуудал, эхэнүүд болон үхибүүдые хамгаалха тухай асуудалнуудаар саг үргэлжын комиссиие РСФСР-эй Верховно Соведтэ эмхидхэн байгуулха тухай дурадхалые РСФСР-эй Верховно Соведэй үзэмжэдэ табиха шухала гэжэ Президиум тоолоһон байна.

Чувашай АССР-эй, Московско областиин ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэри тухай асуудалые мүн лэ зүбшэн хэлсэбэ.

(ТАСС).

Кабанскын аймагай Ойморой совхозой үнинэй һаалишан, КПСС-эй гэшүүндэ кандидат Ажалай Улаан Тугай ордента Тамара Цыбиковна Тынтуева хорин табан үнеэ һаана. Дүй дүршэлтэй болоһон һаалишан арба һарын хугасаа соо үнеэн бүриһөө 1709 килограмм һү һаагаад байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һаалишан Тамара Тынтуева

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ҮНДЭР УЯЛГАНУУД

Зэдын аймагай «Мир» колхозой бүхы гурбан отделенидэ хонишодой суглаан боложо үнгэрбэ. Суглаанда хабаадагшад 1976 ондо хэһэн хүдэлмэриингөө дүнгүүдые соглолоод, ерэхэ жэлдэ бэелүүлхэ зорилгонуудаа хараалба.

Партиингаа Центральна Комитедэй Октябриин Пленумэй болон СССР-эй Верховно Соведэй табадахи сессиин шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон хонишод эхилээд байһан малай үбэлжэлгэ эмхитэйгээр үнгэргэхэ, 1977 ондо олон хурьга абажа, гүрэндөө мяха, ноoһо ехээр худалдаха гэһэн социалис уялгануудые абаба.

Манай корр.

Мүрысөөнэй хүмүүжүүлхы үүргэ

ХҮДӨӨГЭЙ СОЕЛШОДОЙ ХУБИТА

Манай республика дотор соёлой байшан, клуб, библиотекэгүй һуурин газар, тосхон үгы болонхой. Соёлгэгээрэлэй олон тоото эмхи зургаанууд хүнүүдэй ухаан бодолые баяжуулжа, тэдэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ хабаадалсажа, КПСС-эй XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, арбадахи табан жэлэй түсэбүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулалсадаг байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ клуб болон библиотекэнүүд социалис мүрысөө эмхидхэхэ, мүрысөөндэ илагшадай түрүү дүй дүршэл дары түргэнөөр дэлгэрүүлхэ, ажалай журам эбдэгшэдые шангаар шүүмжэлхэ хүдэлмэридэ ехэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болонхой.

Ажал хадаа социалис мүрысөөнэй далайса үргэлхэлгэһээ тэрэнэй амжалтануудһаа ехээр дулдыдадаг. Энэ талаар соёлой эмхи зургаанууд һайн ёһо заншалнуудые залуушуулда ойлгуулха, элдэб мэргэжэлнүүдые хүндэлхэ ба шудалха хүдэлмэри горитойгоор ябуулдаг болоо. Хүдөөгэй соёлой байшан, клубуудта хүдөө ажахын лекториинүүд эмхидхэгдэдэг, ажалай һайндэрнүүд, ёһолол гуримууд гэхэ мэтын хэмжээ ябуулганууд хэгдэдэг байна. Эдэниие колхоз ба совхозуудай партийна комитедэй дэргэдэ бии болгогдоһон тусхай комисси эмхидхэдэг юм. «Эсэгын газар — шинии газар» гэһэн уряатайгаар республикымнай олонхи клубуудта «Таряашанда зорюулга», «Үбгэ эсэгынгээ газар таряаланда үнэн сэхэ байхабди» гэһэн үдэшэнүүд урагшатайгаар үнгэргэгдэнэ.

Кабанскын аймагай Байгал-Кударын хүдөөгэй клубта залуу хүбүүд, басагадые таряашанай бүлэдэ абалгада зорюулагдаһан үдэшэ үнгэргэгдөө һэн. Энээндэ бэлдэхэдээ, клубаа түс темын удхатайгаар шэмэглэн гоёоһон, тусхай концерт бэлдэжэ, сугларагшадта харуулһан байха юм. Кабанскын аймагай Шигаево тосхоной клубта «Газар таряалангаа дуратай, үнэн сэхэ байгты» гэһэн тематическа үдэшэ болоо. Тэндэ механизаторнууд өөһэдынгөө түсэб, зорилго тухай хөөрэжэ үгөөд, социалис уялгануудаа ямар аргаар амжалтатайгаар дүүргэһэн тухайгаа хэлэһэн байна. Эндэ байлсаһан залуу тракторист А. Приходько иигэжэ хэлэбэ: «Элинсэг хулинсаг, үбгэ эсэгынгээ ашаглажа байһан газар дээрэ бидэ гансал хүдэлхэ бэшэбди, мүн тэрэнээ нангинаар гамнаха ёһотойбди. Үнэн зүрхэнһөө оролдожо, үндэр ургаса абаха гээшэ бидэнэй арюун уялга болоно». Иимэ үдэшэнүүд бэшэшье аймагуудай клубуудта боложо, сугларагшадай зүрхэ сэдьхэлые хүдэлгэдэг байна.

Хүдөө ажахын үйлэдбэри хүтэлбэрилгые һайжаруулха ба ажалай шанар дээшэлүүлхэ хэрэгтэ социалис мүрысөөнэй нүлөө тон ехэ. Мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлхын түлөө соёл культурын зургаанууд олон янзын хүдэлмэри хэдэг болоо. Ушарынь юуб гэхэдэ гоё һайханаар, мүнөө үеын эрилтэдэ хүрэмөөр шэмэглэгдэһэн клубуудай хүдэлмэри ажалша хүнүүдые өөр тээшээ татадаг, хүн бүхэнэй социалис мүрысөөндэ оруулһан хубитыень эли тодоор харуулдаг байха юм. Тиимэһээ колхозник, совхозой хүдэлмэришэн бүхэн клубтаа ерэмсээрээ ажахымнай ямар зорилготойб, би өөрөө, минии нүхэд үнгэрһэн үдэр, долоон хоног соо юу хээб, хэн түрүү зэргэдэ ябанаб, хэнһээ жэшээ абаха ёһотойб гэжэ элеэр хаража, ойлгожо абадаг байна.

Мүнөө үеын хүдөө нютагуудай клубууд социалис мүрысөө эмхидхэлгэдэ хабаадалсахадаа, тэрэнэй ябасые эли тодоор, бултанда ойлгосотойгоор харуулха гуламтань болонхой. Һүүлэй жэлнүүдтэ энэ хүдэлмэри хоёр гол шэглэлтэйгээр ябуулагдана.

Элдэб янзын стенд болон плакадуудые һайханаар, эли тодоор шэмэглэн хэжэ, харуулха хүдэлмэри нэгэдэхинь болоно. Республика соохи соёлой байшангууд ба хүдөөгэй клубууд «Совхозой ажалшадай хараалһан түсэбүүд», «Социалис мүрысөөнэй гуримууд», «Һаалиин фермэнүүдэй һонин» гэхэ мэтын плакадуудые дайшалхы, сахилгаан хуудаһануудые, ханын газетэнүүдые гаргадаг байна.

Хүдөөгэй ажалшадай мүрысөө эли тодоор харуулха хэрэгтэ һүүлэй жэлнүүдтэ автоклубууд эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болонхой. Жэшээлхэдэ, Захааминай аймагай автоклубууд мүрысөөнэй дүнгүүдые харуулһан самбарнуудые, түрүүшүүлэй альбом абаад ябадаг, тэдэнэй туйлалтануудые харуулдаг, «сатирын сонхо», гэрэлтүүлэн абяатайгаар харуулдаг газетэнүүдые гаргадаг байна. Иимэ хүдэлмэридэ библиотекэнүүдшье хубитаяа оруулалсана. Жэшээлхэдэ, Кабанскын аймагай библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд 1975—1976 онуудай үбэлжэлгын үедэ «Малай үбэлжэлгэдэ — бүхы анхаралаа!», «Малшадта зүбшөөлнүүд», «Үбэлжэлгэ — шударгы ажал» гэхэ мэтын плакадуудые гаргаһан байха юм. Мүн тэдэнэр «Түрүү дүй дүршэлэй булан» эмхидхэжэ, тэндээ малшадта туһаламжа болгон олон янзын номуудые табиһан байгаа.

Хоёрдохёор, соёлой эмхи зургаанууд мүрысөөнэй ябаса ба дүнгүүдые харуулха талаар аман үгын пропагандын олон тоото онол аргануудые хэрэглэдэг байна. Эдэнэй тоодо элдэб темэтэй үдэшэнүүд, аман үгын журнал, уншагшадай конференци гэхэ мэтэ оролсодог.

Хүдөөгэй клубууд поли ба фермэ дээрэ хүдэлжэ байһан хүнүүдтэ зорюулагдаһан тематическа үдэшэ, аман үгын журнал, асуудал ба харюугай үдэшын тоо жэлһээ жэлдэ олошоржо байдаг. Жэшээнь, 1970 ондо иимэ ажал ябуулгын тоо 4475 байгаа һаа, 1975 ондо 12 мянга болоо, хоёр миллионһоо үлүүтэй хүн хабаадалсаһан байха юм.

Кабанскын аймагай Колесовско, Твороговско ба бусад клубуудта «Табан жэлэй баатарнууд», «Малшанай алдарта ажал», «Таряанай харгыгаар» гэһэн тематическа үдэшэнүүд олон хүнэй хабаадалгатайгаар үнгэргэгдэһэн байна. Мүн Захааминай аймагай Санагын, Хамниин, Мэлын, Дүтэлүүрэй соёлой байшангууд аман үгын журналнуудые оло дахин гаргажа, шагнагшадые ехэтэ һонирхуулаа һэн. Тэдэнэй тоодо «Санагын үдэшэнүүд», «Совхозой алдарта заншалнууд», «Элбэг һүнэй түлөө» гэһэн журналнууд ороно.

Хүдөөгэй библиотекэнүүд социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ горитойхон хубитаяа оруулдаг болонхой. Юуб гэхэдэ, мүрысөөндэ хабаадалсагшад манай орон ба республика дотор бии болоһон түрүү дүй дүршэл, хүдөө ажахын номуудые уншажа, гүнзэгыгөөр ойлгожо, өөрынгөө хэжэ байһан ажалда хэрэглэжэ, ажалай ехэ амжалта туйлана ха юм. Захааминай аймагай Михайловкын хүдөөгэй библиотекэ малшадта зорюулжа, нүүдэл 28 библиотечкэ бии болгоод, совхозой бүхы малшадые номуудаар хангадаг байна. Энэ библиотекын хүдэлмэрилэгшэд «Совхозоймнай мүнөөдэр», «Дабхижа ябаһан замдаа баяртайб» гэһэн аман журналнуудые үнгэргөө, «Механизаторнууд, таанадта», «Хонишодой булан» гэһэн саг үргэлжын выставкэ эмхидхээ, «Мал ажалшадта туһаламжа», «Шэнэ номууд» гэһэн хүдөө ажахын номуудай мэдээсэлэй список табяа.

Баргажанай аймагай Уланай хүдөөгэй библиотекэ малай 19 фермын хүдэлмэрилэгшэдые номуудаар хангажа, тэдэнээ хүн бүхэнэй мэргэжэлдэ тааруулжа шадаһан байна. Жэшээнь, «Эртын хурьгадые эхэһээнь һалгааха талаар дүршэл» гэһэн А. Е. Новиковой номые библиотекынхид мүрысэжэ байһан хонишон бүхэндэ уншуулжа шадаа. Мүн Бэшүүрэй, Юрөөгэй, Кабанскын ба бусад библиотекэнүүд уншагшадай конференци, олон сндоо темээр номуудай шэнжэлэл хэдэг байха юм.

Хүдөө нютагай клуб болон библиотекэнүүд социалис мүрысөө харуулхын тула эли тодо шэмэглэл ба аман үгын мэдээсэл хэхын хажуугаар мүрысэгшэдэй дүнгүүдые сасуулжа, жэшэжэ үзэхэ талаар бага бэшэ хүдэлмэри ябуулдаг байна. Республикымнай совхоз, колхозуудай клубууд, культбазанууд, улаан булангуудта уран һайханаар шэмэглэгдэһэн «Мүнөөдэр хэн түрүү ябанаб?», «Хара, унша, бодожо үзэ!» гэһэн плакадууд хэгдэжэ, мүрысэгшэдэй үдэрэй гү, али долоон хоногой турша соо туйлаһан дүнгүүд харуулагдаһан байдаг. Эдэ дүнгүүдые хаража, мүрысэгшэ бүхэн өөрынгөө ажалые мүрысэжэ ябаһан нүхэрэйнгөө амжалтатай сасуулжа үзэдэг, мүрысөөндэ илагшалтай зэргэ али болохо арга боломжоёо бэдэрдэг байна.

Соёл культурын эмхи зургаанууд гансал мүрысөөнэй ябасые эли тодоор харуулаад, дүнгүүдыень зэргэсүүлжэ үзэхэ хүдэлмэри хээд лэ ажалаа хизаарладаг бэшэ, харин мүрысөөндэ илагшадай дүй дүршэлые түргэн дэлгэрүүлхэ, тэдэнэй нэрэ солые үргэн ниитэдэ дуулгаха, танилсуулха талаар хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэдэг заншалтай болонхой. Тиигэжэ мүрысэгшэдэй эдэбхи үүсхэлые улам бадаруулжа, арбадахи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ соёлой хүдэлмэрилэгшэд хубитаяа оруулна.

Б. ДОРЖИЕВ,
түүхын эрдэмэй кандидат.

КПСС-эй райкомуудһаа мэдээсэнэ

ЛЕКТОРНУУДЭЙ СУГЛААН

КПСС-эй ЦК-гай Октябриин (1976 он) Пленумэй материалнуудые ажалшадта тайлбарилан ойлгуулха талаар Захааминай аймагта горитой хүдэлмэри ябуулагдана. Энэ ехэ хуралдаанай документнүүдэй газетэнүүдтэ гарахатайнь хамта пропагандистнууд болон агитаторнууд тэдэниие уншалга эмхидхэжэ, гүн удхыень олондо ойлгуулха хүдэлмэри ябуулжа эхилээ һэн.

Тус аймагай ажалшадай дунда партиин ЦК-гай тус Пленумэй материалнуудые ойлгуулха хүдэлмэри ябуулха зорилготой КПСС-эй обкомой пропагандистнарай бүлэг манда ерэнхэй. Тиигэжэ байгша оной ноябриин арбанда партиин райкомой дэргэдэхи штатнабэшэ лекторнуудэй бүлэгэй тэшүүдые суглуулжа, семинар үнгэргөөбди.

Сугларагшадай урда КПСС-эй обкомой лектор А. С. Серебряков үгэ хэлээ. Тиихэдээ КПСС-эй ЦК-гай Октябриин (1976 он) Пленумэй хэды шэнээн ехэ удха шанартай байһан тухай онсо тогтохо зуураа, ажалшадта тайлбарилан ойлгуулха талаар ябуулха хүдэлмэридэнь туһалха заабаринуудые үгэһэн байна.

А. ТУДУНОВ,
КПСС-эй райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

ПАРТИИН ЗЭРГЭДЭ ЖАГСАБА

Партиин зэргэнүүдые саашадань бэхижүүлхэ талаар манай аймагай партийна организацида горитой хүдэлмэри ябуулагдадаг. Ажалай түрүүшүүлые, совет интеллигенциин эрхим түлөөлэгшэдые партиин гэшүүндэ кандидадаар абажа, тэдэниие хүмүүжүүлхэ, соёл болбосоролыень саашадань дээшэлүүлхэ хэмжээ ябуулганууд хараалагдаһан түсэбэй ёһоор бэелүүлэгдэнэ.

Энэ шухала хүдэлмэри ябуулхадаа, КПСС-эй XXV съездын абаһан шиидхэбэринүүдтэ түшэглэдэг байһамнай эли. Байгша ондо энэ талаар зарим тэды һайн хубилалтанууд туйлагдаа гэбэл, алдуу болохогүй.

Жэшээлхэдэ, нёдондоо 10 һара соо 48 хүниие, жэл соо бүхыдөө 54 хүниие КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абаһан һаа, 1976 оной ноябриин нэгэнэй байдалаар 68 хүниие абаад байнабди.

Тиигэхэ зуураа, партида шэнээр абтагдагшадай бүридхэл шанарайнгаа талаар нилээн һайжараа.

Байгша оной 10 һара соо партида абтаһан 68 хүнэй 34-ниинь (50 процент) комсомолой рекомендацяар КПСС-эй зэргэдэ жагсаһан байна. Эдэнэрэй 64,5 процентнь малшад, таряашад. Онсолходо, 24 залуу механизатор энэ арбан һарын туршада партиин гэшүүндэ кандидадаар абтаа юм. Энэ талаар хүдэлмэримнай бүри эдэбхижүүлэгдэнэ. Тиимэһээ 1977 оной гарахада манай партийна эхин организацинууд тоогойнгоо талаар олошорһон, бүридхэл зэргэнь бүри бэхижэһэн байха байһаниинь дамжаггүй.

Б. БАДАРМАЕВ,
КПСС-эй Бэшүүрэй райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

ЭРИЛТЭ, ХИНАЛТА ШАНГАДХАХА

Худанай совхозой партком (секретариинь Г. С. Васильев) партийна дээдэ органуудай, өөһэдынгөө абаһан шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ, дүүргэлтыень хинаха, шалгаха талаар оролдосотой хүдэлмэри ябуулдаггүй байна гээд КПСС-эй Хэжэнгын райкомой бюро онсо тэмдэглэнэ.

Нэн түрүүн, абтаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые хангаха зоной урда табигдадаг эрилтэ һуларһан байна. Тиимэһээ эдэнэр абаһан даабаридаа харюусалга багатайгаар хандана. Энээнһээ боложо энэ хэрэг бүхыдөө урагшагүйдэнэ.

Үнгэрхэдөө, зарим ушарта дээдын органуудай шиид[...]нүүдые зүбшэн [...]сэхэ, тэдэниие дүүрг[...]лаар хэмжээнүүдые [...]хэрэг саг соогоо [...]үлэнэ. Парткомой [...]дээрэ хэлсэгдэжэ, д[...]тыень хангаха хэмжэ[...]абаха тухай шиидхэ[...]таашье һаа. олон [...]партийна эхин орга[...]нуудта дуулгагданагү[...]тийна хамтын суглаа[...]үзэмжэдэ табигданагү[...]на дуулгагдаашье һаа[...]дүүргэгдээд байха [...]гэжэ заагдадаггүй ба[...]

Тиимэһээ үйлэд[...]тон шухала асууда[...]шиидхэлгэдэ хабаатай[...]жээ ябуулганууд бэ[...]дэнгүй үлэнэ ха юм. [...]тэһээ боложо, хүдөө [...]продуктнуудые гүрэнд[...]далдаха түсэбүүд дү[...]нэгүй. Жэшээлхэдэ, [...]һү, мяха худалдаха [...]һарын түсэб бэелүүлэг[...]үлөө. 100 эхэ хонин[...]һөө 68,8 хурьган [...]байна. Ниитын мал[...]бэлэдхэхэ түсэб орой[...]процентдэ хүргэгдэбэ.

Эрилтээ һулад[...]даажа байһан ажалда[...]рюусалгагүйгөөр ха[...]хойшолон энэ. Тиимэ[...]сагдаһан дутуу дунд[...]саг дары усадхаха [...]эрид хэмжээнүүд [...]ёһотой гэжэ КПСС-эй [...]мой бюро зааба.

Р. ЦЫМПИЛ[...]
КПСС-эй ра[...]
таһагые да[...]

X табан жэл: ашаг үрэ, шанар, дэлисэ

АВТОПОЕЗДНУУД АШАГТА[...]

Ажалай ашаг үрые улам дээшэлүүлһэнэй ашаар бага гаргашатайгаар, ехээр модо бэлэдхэхэ гэһэн эрилтэ «Забайкаллес» нэгэдэлэй коллективэй урда табигдана. Модо бэлэдхэхэ ажалда хүсэд хэрэглэгдээгүй доторой арга боломжонууд яһала бии. Ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ һураха, оньһон техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэжэ шадаха хэрэгтэй. Манай нэгэдэлэй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд ажал хүдэлмэри эмхидхэхэ шэнэ онол арга үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ талаар һүүлэй жэлнүүдтэ яһала ехэ юумэ хэһэн байна.

Хэдэхэн жэлэй саана ойдо модо бэлэдхэхэ томодхогдоһон бригада Итанцын леспромхоздо эмхидхэгдээ бэлэй. Тракторнууд хүсэд һайнаар ашаглагдадаг болоо. Хүн бүридэ модо бэлэдхэлгэ эрид дээшэлээ. Мүнөө нэгэдэлэймнай олохон леспромхозуудта модо бэлэдхэхэ томодхогдоһон бригаданууд эмхидхэгдээд, яһала амжалтатайгаар хүдэлжэ байна. Эдэнэр ойдо модо бэлэдхэхэ автомашинануудта тээжэ ябуулха ажал сүм хэнэ. Урдань модо бэлэдхэгшэд, автомашинануудта модо тээгшэд бэе бэе дээрээ зэмээ хаялсаад, балай юумэ хэжэ үгэдэггүй, гээгдэлдэ ородог һэн. Мүнөө ой соо иимэ юумэн үзэгдэхээ болёо. Үсөөн хүнэй хүсөөр ехэ модон бэлэдхэгдэнэ.

Нэгэдэлэймнай жолоошод томодхогдоһон бригаданууды эмхидхэжэ эхилбэ. Энэ ехэ һайн хүдэлөөн гэжэ һанагдана. Мүнөө 16 томодхогдоһон бригаданууд ойһоо модо шэрэнэ. Табан жолоошод хоёр автомашинаар үдэр һүниие илгангүй модо зөөнэ. Машина бүридэ абаад үзэхэдэ — 1,3 дахин, жолоошон бүридэ — 1,35 дахин ехээр модон шэрэгдэдэг болобо. Жолоошод хамһажа байгаад машинада техническэ харууһа хэнэ. Машинануудай миин байха сагынь эридээр доошолуулагдаба. Жолоошод машинаяа бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа шадаһан дээрэһээ урданайхиһаа 7 процентээр ехэ салин хүлһэ абадаг болобо.

Ойдо отологдоһон модо зөөхэ хүсэ ехэтэй машинанууд манай нэгэдэлдэ ехэ олоор абтана. Гэбэшье манай леспромхозуудта эдэ машинанууд бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглагданагүй. Жэшээлхэдэ, КРАЗ-255 Л гүхэлэй машина 26—28 кубометр, КАМАЦУ түхэлэй машинада 28—30 кубометр модон ашагдана. Эдэ машинануудта гүрэнэй нормын ёһоор 28—30—32 кубометр модо ашагдаха зэргэтэй.

Машинануудые хүсэд һайнаар ашаглаха талаар Байгалай леспромхозой, Онохойн модоной комбинадай коллективүүд һүүлэй жэлнүүдтэ ехэ юумэ хэнэ. Эдэнэр эгээл түрүүлэн автопоезднуудые хэрэглэжэ эхилбэ. КРАЗ-255 түхэлэй машина гурбан тэргэ (прицеп) дээрэ модо шэрэнэ. Тиигэхэдээ 55—57 кубометр хүрэтэр модо тужын харгыгаар шэрэдэг байха юм. КАМАЦУ түхэлэй машинаар 58—65 кубометр модон шэрэгдэдэг болоо. Нэгэ машинаар 2—2,2 дахин ехэ модон шэрэгдэнэ.

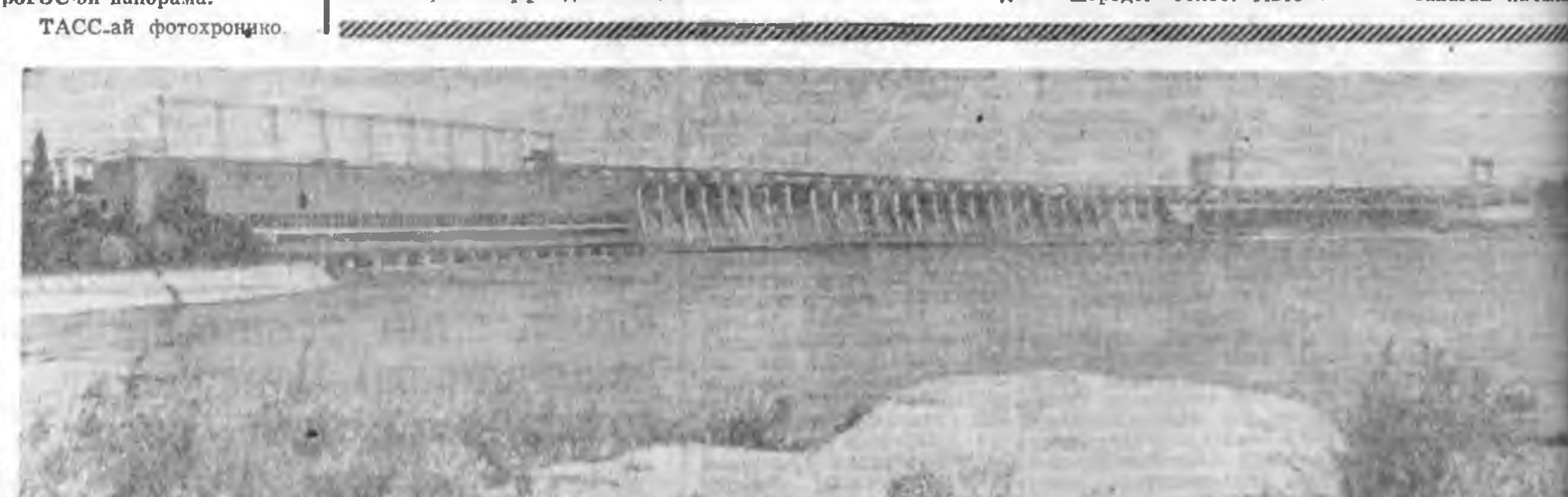
Байгалай леспромхозой жолоошод Н. Колмаков, Г. Коротков, В. Моргунов гэгшэд халаанай туршада 60—75 процентээр ехэ модо шэрэдэг болоо. Автопоезднуудай ашаг үр[...] ехэ.

Нэгэ иимэ жэшээ [...] үзэе. 289 мянган [...] модо 153 километрт[...] поезднуудаар зөөхэдэ, [...]шина, 17 жолоошон [...]лэгдэхэ болоно. Ж[...]ной салин хүлһэн 29 [...]тээр дээшэлхэ юм. [...] урдань нэгэ машинаар[...]дээ 14 мянган кубом[...]до шэрэдэг һаа, мүн[...] мянган кубометр модо[...]хэ арга бии болобо [...]

Мүнөө Онохойн [...] комбинадта гурбан [...] поезднууд хүдэлнэ. [...]шод Н. Рычков, Н. [...]нов гэгшэд КРАЗ-25[...]лэй машинаар модо [...] Эдэнэр урданайхиһаа [...]бометрээр ехэ модо [...] гаргадаг болоо. Ав[...]нуудай томодхогдоһон [...]гаданууды эмхидхэ[...] бидэнэр бага гаргаша[...] ехээр модо шэрэхэ а[...]ломжотой болоноլдн[...] Саашадаа КРАЗ-255 [...]МАЦУ түхэлэй маши[...]та олон тэргэ шагта[...] ехээр модо шэрэхын [...]хы леспромхозуудай [...]шод хаба шадалаа [...] болоно бшуу.

М. КАЛЕК[...]
«Забайкаллес» нэгэд[...]
ажалай ба салин хүлһ[...]
таһагай начал[...]

ЗАПОРОЖЬЕ. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ ДнепроГЭС хадаа ГОЭЛРО-гой түсэбөөр баригдаһан түрүүшын 10 электростанциин нэгэн юм. 100 миллиард гаран киловатт-час электрын элшэ хүсэ тэрэнэй турбинанууд арадай ажахыда үгэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ ДнепроГЭС-эй панорама.

ТАСС-ай фотохронико.

Комсомолой ажабайдал

ЗАЛУУШУУЛАЙ ГАБШАГАЙ АЖАЛ

Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб, уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ манай аймагай комсомолшууд, залуушуул хубитаяа оруулжа байнхай. Үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада тэдэнэр урагшатай һайнаар ажаллажа гараа һэн. Ажалдаа үндэр дүнгүүдые туйлаһанайнгаа түлөө аймагай 184 комсомолец ВЛКСМ-эй ЦК-гай, «Табан жэлэй залуу гвардеец» гэһэн тэмдэгээр шагнагдаһан байгаа. Тиимэ тэмдэгтэ Хяагтын ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикын залуу хүдэлмэришэн Л. Мальцева, «Дружба» колхозой Энхэ-Талын фермын һаалишан Б. Дамбаева, аймагай типографиин хүдэлмэрилэгшэд В. Куманова, Г. Федоша болон бусад хүртэһэн байна.

Байгша ондо аймагай комсомолшуудай, залуушуулай хэһэн, бүтээһэн һайн һайхан хэрэгүүдые тоолохо болоо һаа, олон даа. Тэдэнэр тэжээл бэлэдхэлгын, таряа хуряалгын үедэ габшагайгаар ажаллаа. Һаалиин фермэнүүдтэ, аймагай промышленна предприятинуудта соггой залитайгаар хүдэлөө.

Тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ аймагай залуушуул, комсомолшууд эдэбхитэйгээр хабаадаа һэн. Аймаг дотор залуу 1040 хүн үбһэ хуряалгада ябалсаһан байгаа. Тэдэнэрэй 729-ниинь комсомолшууд. Тиигэжэ аймаг дотор комсомол-залуушуулай 22 звено эмхидхэгдэжэ, бүхы дээрээ 91.115 центнер үбһэ бэлэдхэһэн юм. Комсомолшуудай звенонуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой П. Аносовой хүтэлбэрилдэг звено эрхимлэжэ гараа. Тус звено 4750 центнер үбһэ бэлэдхэхэ түсэбтэй байгаа һаа, 4985 центнер абаа. Комсомол-залуушуулай бусад звенонууд ажахынуудтаа горитой туһа хүдэлмэри оруулһан байна.

Байгша оной ургаса хуряалгын харюусалгатай үедэ ВЛКСМ-эй райкомой үүсхэлээр аймагай ажахынуудта комсомол-залуушуулай 5 бригада эмхидхэгдэһэн юм. Тус бригаданудай бүридэлдэ ороһон 91 агрегадай, мүн механизаторнуудай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ. Энэ мүрысөөндэ «Дружба» колхозой гэшүүн комсомолец В. Батомункуевай ударидадаг комсомол-залуушуулай коллектив түрүү һуурида гараа һэн. Бригадын бүхы 11 агрегат гол түлэб залуушуулһаа бүридэһэн байбашье, дүршэл ехэтэй механизаторнуудһаа бишыхашье гээгдэнгүй ажаллаа. Мүн энэ колхозой 2-дохи бригадын комсомолец Валентин Ефремов таряа хуряалгын үедэ үетэн нүхэдһөө байха аха нүхэдөө ахижа, аймагай чемпионой нэрэ солодо хүртэхэ ёһоороо хүртөө. Тэрэ 8.400 центнер таряа сохиһон байна.

Таряа хуряалгын үедэ Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоздо эмхидхэгдэһэн комсомол-залуушуулай бригадые В. Поляков шадамар бэрхээр ударидаа. Тиигэжэ энэ ажахын залуушуул бага бэшэ амжалта туйлаба. 1402 гектар газарай шэниисэ унагаагаа, 12.348 гектар газарта таряа хадажа, 22.349 центнер ооһо таряа сохижо абаһан байна. Үнгэрэгшэ жэлэй таряа хуряалгын үедэ колхоз соогоо чемпион болоһон залуу механизатор Н. Аносов баһал һайнаар ажаллажа, 3.514 центнер ооһо сохёо.

«Пограничный», Ехэ-Нугын совхозуудта эмхидхэгдэһэн комсомол-залуушуулай бригаданууд һайнаар хүдэлөө. Жэшээнь, «Пограничный» совхозой бригадые толгойлһон коммунист П. М. Казанцев залуу нүхэдтөө габшагай ажалай үльгэр жэшээ харуулан ажаллажа, даажа ябаһан коллективынь баһал амжалта туйлаа. Бригадын гэшүүд Ц. Буянтуев, Ю. Нечаев гэгшэд абаһан социалис уялгануудаа дүүргэһэн байна.

Ургаса хуряалгын үедэ аймагай колхоз, совхозуудта бии болгогдоһон комсомол-залуушуулай бригаданууд аха нүхэдтөө горитой туһа хүргөө гэбэл, алдуу болохогүй. Энэ ушар ямар аргаар туйлагдааб гэбэл — комсомолой организацинуудай ябуулһан эмхидхэлэй, сэлгүүламжын ехэ хүдэлмэриин ашаар туйлагдаа.

Аймагай ажахынуудай һаалиин фермэнүүдтэ олон залуушуул һаалишад ажаллана. Хяагтын совхозой Дүреэнэй, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой Хуторай, «Дружба» колхозой Энхэ-Талын фермэнүүдэй коллективүүд бүхыдөө залуушуулһаа бүридэнэ. Эдэ фермэнүүдтэ хүдэлдэг залуушуул габшагайгаар ажаллажа, аймагай түрүү 10 коллективүүдэй тоодо оролсодог. Эдэнэй дундаһаа Дүреэнэй һаалиин фермын хүдэлмэрилэгшэдэй ажалые тэмдэглэмээр. Тэдэнэр байгша оной хахад жэлэй дүнгүүдээр ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой, хүдөө ажахын Министерствын, Облпрофсоведэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа һэн. Тус фермэдэ үндэр үрэ дүнгүүдые туйладаг һаалишад олон. Тэдэнэй нэгэн, залуу һаалишан Ф. Ибрагимова харууһалдаг үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1984 килограмм һү жэлэй эхинһээ хойшо абаһан байна. Комсомол басаган Е. Дылгырова байгша ондо абаһан социалис уялгаяа дүүргэхэ ойртоо. Энэ нүхэр 1900 килограмм һү үнеэн бүриһөө абаха социалис уялгатай аад, мүнөө дээрээ 1819 килограмм һү һаанхай.

«Дружба» колхозой залуу һаалишад Б. Дамбаева, С. Очирова, Д. Гумпылова; Хяагтын совхозой комсомол басагад Л. Красноярова, Е. Дубинина болон бусад үнгэрһэн үе соо үнеэн бүриһөө тус тустаа 1600—1700 килограмм һү һаажа абаба.

Үйлэдбэриин элдэб һалбаринуудта ажаллажа ябаһан комсомолшууд залуу наһанайнгаа сог зали харуулан, габшагай бэрхээр хүдэлнэ. Энэншье гайхалгүй. Ехэ оронойнгоо аша туһада бүхы хүсэ шадалаа үгэжэ, комсомол солоёо магтуулхаһаа һайхан юун байхаб даа. «КПСС-эй XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө» манай ороной комсомолшууд, залуушуул мүнөө тэмсэнэ. Энээн тухай ВЛКСМ-эй ЦК-гай V пленум дээрэ хэлэгдээ һэн. Тэндэ абтаһан шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ манай аймагай залуушуул эдэбхитэйгээр оролсоод, 1976 оной түсэб болон уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэхые оролдон ажаллажа байна.

В. ГУЛГОНОВ,
ВЛКСМ-эй Хяагтын райкомой нэгэдэхи секретарь.

Совет орон: шэнэ һонин

УРААЛАЙ СААНАХИ МИЛЛИОНЕРНУУД

КУРГАН. (ТАСС-ай корр. О. Черепанов). Баксарска совхозой түрүү бэрхэ шубуушад А. Г. Петрова, В. В. Исакова гэгшэдые ажалай ехэ илалтаарнь халуунаар амаршалба. Эдэнэр харууһалжа байдаг тахяануудһаа туд бүридөө 3 миллион 700 мянган үндэгэ абажа, түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй социалис уялгануудые болзорһоонь урид дүүргэв.

Хэдэхэн жэлэй урда тээ областиин шубуунай фермэнүүдтэ жэлдээ миллионһоо үлүү үндэгэ абадаг оройдоол хэдэн хүн байһан юм. Харин мүнөө таби гаран шубуушад иимэ дүнгүүдые туйланхай. Баксарска совхоздо хоёрдохи шубуушан бүхэн миллионһоо үлүү үндэгэ тушааһан байна.

Ажалай мэргэжэл шадабари амжалтынь эшэ үндэһэн болодог. Энэ халаа Ураалай саана шубуу үсхэбэрилгые томодхоһоной, мэргэжүүлһэнэй, энэ һалбариие [illegible] үндэһэ һуури дээрэ табиһанай үрэ дүн болоно. Мүнөө хуушан фермэнүүд шубуудые багахан таһалганууд соо байлгахаар тааруулан баригданхай. Сиһожоруулга, автомадаар хангалга шубуушадай ажалые нилээд хүнгэдхэһэн байха юм. Ажалай бүтээсэ хэдэн дахин ургаа, продукциин өөрынь үнэ сэн хямдараа. Мүнөө нэгэ хүдэлмэрилэгшэ урдынхидал мэтэ 2 мянган бэшэ, харин 15—20 мянган тахяа харууһалдаг болонхой.

Областиин хүдөөгэй ажалшад 122 миллион үндэгэ гүрэндэ тушаажа, жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэбэ. Областиин «Птицепром» гэжэ мэргэжүүлэгдэһэн трестын ажахынууд энэ продукциин 90 гаран процентыень үгэһэн байна.

ХҮСЭТЭ ТРАКТОРНУУДАЙ ТЭРГЭНҮҮД

ФРУНЗЕ. (ТАСС). К-701А тракторта шагтагалагдаха шэнэ прицеп-самосвалнууд 9 тонно ашаа тээхэ аргатай. Фрунзиин «Киргизавтомаш» заводой [illegible] элэниие бүтээнэ. Энэ предприятида мантан томо шэнэ цех баригдажа байнхай. Шэнэ прицепүүдые бүтээн гаргахын тула бүтээсэ ехэтэй түхеэрэлгэ эндэ тодхогдон табигдаха.

Партиин ЦК-гай Октябриин (1976 он) Пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев үгэ хэлэхэдээ, хүсэтэ тракторнуудта дүүжэн түхеэрэлгэ болон прицеп машинануудые бүтээхэ зорилго машина бүтээгшэдэй урда табиһан байгаа. Энэ захяа заабариинь бэелүүлэн, «Киргизавтомашэй» коллектив байгша ондо ММЗ-701Б түхэлэй түрүүшын прицепүүдые бүтээн гаргаад туршажа захалха байна. Түсэбтэ табан жэлэй һүүл багта жэлдээ прицеп-самосвалнуудые 10 мянга хүрэтэр бүтээн гаргадаг болохо юм.

Шэнэ үйлэдбэри хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ эрилтэ табина. Тиимэһээ ажал хүдэлмэреэ эрдэм ухаанда үндэһэлэн эмхидхэлгын таһагта дүтэрхы предприятинуудай түрүү дүй дүршэл шэнжэлэгдэнэ, заводой мэргэжэлтэд, хүдэлмэришэд тиишэ ошоно.

МЭДЭЭСЭЛЭЙ ТҮБ

ТУЛА. (ТАСС-ай корр. Сыроваткин). Партиин Тулын обкомой үүсхэлээр эмхидхэгдэн байгуулагдаһан социалис мүрысөөн тухай мэдээсэлэй областной түб Тула хотодо нээгдэбэ. Тэрэ хотын талмайнуудай нэгэндэхи павильон соо байрлана. Тулын, Калугын, Рязаниин областьнуудай, Тулын областиин хото городууд ба районуудай социалис мүрысөөнэй ябаса тухай мэдээнүүд эндэхи стенднүүдтэ бии. Түсэбтэ арбадахи табан жэлэй ажалай 65 түрүүшүүлэй — хүдэлмэришэдэй, колхозникуудай, соёл культура ба эрдэм наукын ажал ябуулагшадай нэрэнүүд Хүндэлэлэй самбар дээрэ бэшэгдэбэ. Хүн бүхэнэйнь ажал хэрэгүүд тухай богонихон радио-хөөрөө шагнажа болоно.

ТАЙМЫРТАХИ ГАЗАЙ ХООЛОЙ СОРГО

НОРИЛЬСК. (Красноярска хизаар). (ТАСС-ай корр. Р. Трусов). Манай орон доторхи эгээл хойто захын Мессояха — Норильск гэдэг газай хоолой соргын гурбадахи үеые Таймырай хахад арал дээрэ барижа эхилбэ. 30 градус хүйтэнэй үеын оршон ерэжэ, олон тоото мүрэнүүдэй мүльһөөр хушагдахадань, барилгашад нуур сөөрэмүүд болон гол оньһото техникээ хоолой соргын баригдаха газарта гаргаа. Мессояха ба Солениинскэ ашагта малтамалтай газарнуудһаа Норильск хүрэтэр 260 километртэ хоолой татагдаха байна.

Энэ хоолой соргын гурбадахи үе хоёр жэл соо баригдахаар хараалагдана.

ШЭНЭ БАЛЕТ ТАБИГДАБА

ГОРЬКИЙ. (ТАС[С-ай] корр В. Ионов). Во[...] эрьедэхи эртэ урдын х[...] искусствын ехэ үдэр бо[...] А. С. Пушкинай нэрэм[...] оперо, баледэй театрта [...] Штраусай «Ехэ вальс» [...] балет түрүүшынхээ таби[...]ба. Студентнэрэй ула[...]рондын эмхиин 30 [...] ойдо зорюулагдаһан по[...]ческэ дуунай фестиваль [...]дэ нээгдээ. Минскын, Ри[...] Тбилисиин, Харьковай, [...]бышевай, Саратовай ба [...] хотонуудай университе[...]дэй дуунай-инструмента[...] эрхим түрүү ансамбл[...] конкурсын гурбан үдэрэй [...]ралгада хабаадаһан [...] Тиихэдэ авторай табин [...]лэй ойдо зорю[...]дажа, Горький хотодо [...] һуудаг Д. Д. Арсенинэй [...] хёол бүтээлнүүдэй выста[...] уран зурагай музейн [...] соо нээгдэбэ. Уран зура[...] 150 шахуу эрхим бүтэ[...] эндэ табижа, харагша[...] шэнжэлэлдэ дурад[...] байна. Республиканска [...] бүхэсоюзна хэдэ хэдэн [...] ставкэдэ хабаадаһан Дми[...] Арсенин Нижегородской [...]заар нютагаар аяншал[...] түрэл газарайнгаа үзэс[...] һайханиие, тэрэнэй эзэн [...]лохо совет хүнэй зан я[...]лые зохёол бүтээлнүү[...] тодо хурсаар харуулдаг [...]

Гадна выставкын [...]бэй зал соо 300 шахуу хү[...] бүтээлнүүд табигдаа.

СОВЕТ-ЮГОСЛАВ КОММЮНИКЕ

II.

Брежнев, И. Броз ласхоорондын шахардалые улам һуларуулха түлөө, эб найрамдал аюулгүй байдал бэын, уласхоорондын холбоо хүгжөөхын тэмсэлэй асуудал онсо анхарал хан-

рилтэ байдалые һу зам дээрэ хэгдэһэн алхамуудые хоёр шалан һайшаагаа. р зэргэ оршохо, дын адли тэгтэйгээр харил ёһонууд улас харилсаа и ехээр батад байна гэжэ эдэ алоршэлэн харуулаа. хамта шахардуу йдал һуларуулгые улам гүнзэгырүүл бии байгаа орёо ушарнуудые бэрхэые тэмдэглэхэ зуу тала нигэжэ онсодүүлбэ. Шахардуу дал һуларуулгые болгохын, саг үрүүлэгдэдэг байда, улам ехэ хүсэ бүгэдые хабаамсэл болохынь туөөһэдтэнь хаы юумэ хэхэ юм. измын, шэнэ түхэиализмын политиүлжэлгэ дарлалгын маягууд хадаа далда, арадуудай байдал болон эй байлгада аюул болохо гол и зандаа. Сэрэгэй дай болюулагдата, хүсэрхэлгын үргэлжэлүүлгэ, нүүдэй дотоодын хамааралсалга, байдалай хуушанай амтануудые тэрэ үлөөлгэ, мүн крилай шэнэ гүламбии бололго эб най болон бүгэдэ нииүй байдалай хэ той аюул тохёол-

э байдалда улас адли тэгшэ эрхэческэ ба экономисаануудые батад түгшүүрилтэ хёмороое үүдхэлнуудые үнэн зү найдамтайгаар гун түлөө тэмсэлдэ мүн ямаршье бүхамжадаггүй ба эб а дуратай бусад түрүү үзэлтэй, ческа бүхы хүсэсэлэл оролдолгые шангадхаха гээшэ а шанартай юм.

мдалай ба аюулдалай аша туһада дын түгшүүрилтэ аруулгын хүгжэлн бүхы районуудулхэ. мүн энээндэ үүдые адли тэг дуулжа байгаад, уласхоорондын гол дэлгэрүүлхэ хоёр тала онсолээ.

эг үрдилдэжэ байэ түргөөр бүтээлэлүүлжэ байһаны ехээр һанаагаа һанаа хоёр тала мэдүүлээ. Нигэ эг бүтээлгэ болүрэлтэндэ ушардаг экономическа д гол шухала үдые шиидхэлгэдэ бэрхэшээл тохёолмагтал буу зэбсэг бүтээлгые болюулэсэстэ буу зэбсэг итээрээ, хүсэдөөр гтэ шэглүүлэгдэ шууд хэмжээнүү бүхы дэлхэй бэхи эб найрамдажа болохо гээд РЮ хоёр тоолоно. шиидхэлгэдэ бо хэхэ шухала, ласхоорондын шана доро буу зэбсэг итээрээ, хүсэдөөр зорилготойгоор боүдые хэхын ту замууд ба шиидые бэдэрхэ ябашадаашье эдэбхираадалсахаар эрид байһанаа тэдэнэр эршэлнэ.

илгоор буу зэбсэг ООН-ой Генеамблейн тусхай хын түлөө, буу раалгаар бүхэдэл-

Эхининь 1 дэ.

хэйн конференци зарлахын түлөө тэдэнэр тэмсэнэ.

Түгшүүрилтэ байдал һуларуулха, эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан бүхы һайн үүсхэлнүүдые хоёр тала дэмжэнэ. Энээнтэй дашарамдуулан, уласхоорондын харилсаануудта хүсэ хэрэглэхэгүй тухай бүхэдэлхэйн договор баталха гээшэ шухала удха шанартай байха һэн гэжэ тоолоно.

Уласхоорондын үнэн зүб экономическа харилсаануудые тогтоохо, дарлалтын ба адли тэгшэ бэшэ эрхын бүхы түхэл маягуудые усадха гээшэ мүнөө үеын шухалын шухала асуудалнуудай нэгэниинь болоно гэжэ СССР СФРЮ хоёр тоолоно. «Уласхоорондын экономическа шэнэ гурим тогтоохо» гэһэн хүгжэжэ байгаа оронуудай дэбжүүлһэн эрилтэ дотор экономическа харилсаануудта, колониализмые, шэнэ түхэлэй колониализмые усадхаха, хүгжэнги ба хүгжэжэ байгаа оронуудай хоорондохи улам ургажа байһан алгасаае дабан гараха, хүгжэжэ байгаа гүрэнүүдэй хурдан түргэнөөр хүгжэхэ ябадал хангаха хэрэгтэ эдэ оронуудай хуулита хүсэл эрмэлзэл эли тодоор харагдана. Үнэн зүб үндэһэ һуури дээрэ, бүхы гүрэнүүдэй адли тэгшэ эрхэтэй байха гол ёһонууд дээрэ уласхоорондын экономическа харилсаануудые шэнэдхэн хубилгаха гэһэн ООН-ой Генеральна Ассамблейн VI ба VII тусхай сессинүүдэй шиидхэбэринүүдые Советскэ Союз Югослави хоёр бата найдамтайгаар дэмжэнэ. Тиигээд ООН-ой хэмжээн соо бүтэмжэтэй үргэн ехэ хэмжээнүүдые зохёон хараалха тушаа удаа дараалан хүсэлэл оролдолгоёо гаргахын түлөө тэдэнэр тэмсэнэ. Эдэ хэмжээнүүдые бэелүүлбэл, энэ хэрэг хангалгада эрид ехээр туһалха бэлэй. Эдэ асуудалнуудые шиидхээд байхада, түгшүүрилтэ байдалай болон хёмороонуудай аюулта гуламтанууд усадхагдаха жэшээтэй. Энэ ушарһаа хүгжэжэ байгаа оронуудай национальна бэеэ даанхай байдалые аршалан хамгаалха, бэхижүүлхэ хэрэг, арадуудай социальна сүлөөрэлгэ ба адли тэгшэ эрхэтэй байлга, бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай ба дэбжэлтын хэрэг ехэнхидээ дулдыдаха байна бшуу.

Европодо аюулгүй байдал ба харилсаа холбоо хангаха зүблөөе амжалтатайгаар үнгэргэһэн ушарые, тэрэнэй баталан абаһан Түгэсхэлэй актые Л. И. Брежнев, И. Броз Тито үндэрөөр сэгнээ. Түгэсхэлэй акт дотор тодорхойлогдоһон гол ёһонуудые, зүбшэгдэһэн хэлсээнүүдые удаа дараалан дүүрэн хэмжээгээр бэелүүлхын түлада зүблөөндэ хабаадаһан бүхы хабаадагшадай хүсэлэл оролдолгые, тодорхой алхамуудые улам арьбадхан шангадхаха шухала гэжэ тэдэнэр онсолон тэмдэглээ. Эдэ бүгэдэ, Түгэсхэлэй актын гуримуудаар хараалагдаһанай ёһоор, Европодо, Дундада далайда үзэгдэдэг түгшүүрилтэ байдалые һуларуулха, эб найрамдал бэхижүүлхэ, уласхоорондын харилсаа холбоо бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһа хүргэхэ ёһотой. Эдэ зорилгонуудые бэелүүлгын аша туһада СССР ба СФРЮ өөһэдынгөө талаһаа саашадаашье эдэбхитэйгээр ажал хэрэгээ эрхилхээр бэлэн байһа.

Хельсинкидэ тодорхойлогдоһон гол ёһонуудые, зүбшэлсэһэн хэлсээнүүдые хүсэдөөр бэелүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан хэмжээнүүд ба арга хэрэгсэлнүүд тухай бүтэмжэтэй һайнаар һанамжануудаа абалсаха ёһотой 1977 ондо Белградта хараалагдаһан уулзалга хадаа энэ зорилгые шиидхэхэ хэрэгтэ аша туһатай шэнэ эршэ хүсэ оруулха байха гэжэ СССР СФРЮ хоёр тоолоно.

Дүтын Зүүн зүгтэ тохёолдоһон шахардуу шанга байдалтай дашарамдуулан, хоёр тала һанаагаа зобожо байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээ. Эндэхи байдал аюултай хойшолонгуудтай юм, эб найрамдалда, уласхоорондын аюулгүй байдалда горитойхон аюул тохёолдуулна. Ливанда үзэгдэһэн кризистэй дашарамдуулан, эндэхи байдал бүри шахардуу шанга болоо. 1967 ондо эзэмдэһэн араб бүхы газар дайда дэ-рэһээ Израилиин сэрэгүүдые хүсэдөөр гаргаад байбал, Палестинын араб арадай национальна хуулита эрхэнүүдые хангабал, өөрын бэеэ даанхай гүрэниие байгуулха гэһэн тэрэнэй зайлашагүй эрхые хангабал, тэрэшэлэн Дүтын Зүүн зүгэй бүхы гүрэнүүдэй бэеэ даагаад аюулгүй байдалда оршохо эрхынь хангабал, Дүтын Зүүн зүгтэхи кризис бата бэхеэр, үнэн зүбөөр гуримшуулагдажа болохо гэжэ СССР СФРЮ хоёр дахинаа эрид шууд мэдүүлнэ. Энэ районда бата бэхи, үнэн зүб эб найрамдал болон аюулгүй байдал тогтоохо зорилгоор бүхы оронуудай эдэбхитэй хүсэлэл оролдолгоёо гаргахань шухала байна гэжэ хоёр тала онсолон тэмдэглэнэ.

Ливанай бэеэ даанхай, эрхэ сүлөөтэй байдал, газар уһанайнь бүрин бүтэн байха ябадал хангаха зорилгоор абтаһан үүсхэлнүүдые. Палестинын арадай хуулита гансал түлөөлэгшэ болохо Палестинын сүлөөрэлгын хүдэлөөе ба палестинынхидые хамгаалха, энээнэй үндэһөөр Ливандахи байдал гуримшуулха ябадал хангаха зорилгоор абтаһан үүсхэлнүүдые хоёр тала дэмжэнэ.

Энээндэ сэхэ хабаатай бүхы оронуудые хабаадуулжа байгаад, Дүтын Зүүн зүг тушаа Женевскэ конференциие дахин һэргээхын түлөө СССР ба СФРЮ тэмсэнэ. Конференциин эгээл эхинһээ адли тэгшэ эрхэтэйгээр Палестиние сүлөөлхэ организаци тэрээндэ хабаадаха ёһотой.

Колони эзэмдэлгые хүсэдөөр болюулха хэрэг түгэсэхэ шухала гэжэ хоёр тала онсолон тэмдэглээ. Тэдэнэр Африкын урда зүгтэхи колониализмые, үндэһэ яһанай илгаа гаргалгые, расова газаашалгые огтошье хойшолуулангүйгөөр, бүрин усадхахын түлөө һанамжаяа мэдүүлээ, тиигээд эрхэ сүлөөгэйнгөө ба бэеэ даанхай байдалайнгаа түлөө Зимбабве ба Намибиин арадуудай хэдэг тэмсэлые эрид шууд дэмжэжэ байһанаа мэдүүлээ.

Уласхоорондын харилсаануудта эбэй ёһоор зэргэ оршохо, дэлхэйн шэнэ дайе уридшалан сараха, уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлхэ ба түгшүүрилтэ байдал һуларуулгые улам саашадань хүгжөөхэ гол ёһонуудые батадхан бэелүүлгэдэ, мүн бүхы хүн түрэлтэнэй социальна дэбжэлтэдэ социалис оронуудай дүүргэдэг элитэ ехэ үүргые хоёр тала тэмдэглэһэн байна.

Ямаршье бүлэглэлдэ хамжадаггүй гүрэнүүдэй хүдэлөөн дэлхэйн политикын шухалын шухала ушар баримтануудай нэгэниинь мүн болоно гэжэ тэмдэглэгдээ. Энэ хүдэлөөн эб найрамдалай, аюулгүй байдалай түгшүүрилтэ байдал һуларуулхын ба адли тэгшэ эрхэтэйгээр харилсаа холбоо эрхилхын түлөө, уласхоорондын политическэ ба экономическа харилсаануудай үнэн зүб гурим байгуулхын түлөө тэмсэлдэ, мүн империализмда, колониализмда, шэнэ түхэлэй колониализмда ба мүлжэлгэ дарлалгын бүхы түхэл маягуудта эсэргүү тэмсэлдэ эдэбхитэй хубитаяа оруулжа байдаг. Энээн тухай Коломбодо болоһон эдэ оронуудай V конференци дахинаа батадхан гэршэлээ һэн.

Эб найрамдал ба аюулгүй байдал аршалан хамгаалха, уласхоорондын асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ шухала эмхи байһан Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин ехэ удха шанарые СССР ба СФРЮ тэмдэглэнэ.

Уласхоорондын асуудалнуудаар элдэб зэргын тушаалтадай бэе бэедээ мэдээсэжэ байха өөһэд өөһэдынгөө һанамжануудые халан абалсаха ябадалые улам үргэдхэхын түлөө хоёр тала һанамжаяа мэдүүлһэн байна.

III.

Уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсээд, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев ба СКЮ-гэй түрүүлэгшэ И. Броз Тито нигэжэ тэмдэглээ. Нии-тын түрүү үзэл шэнжэтэй хубилалтануудай ба социализмын түлөө тэмсэл дэлхэй дээрэ угаа үргэн ехэ фронт дээрэ хэгдэнэ.

Хүдэлмэришэн анги, коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинууд, мүн түрүү үзэлтэн бусад хүсэнүүд элдэб янзын эрхэ байдалда ажал хэрэгээ ябуулна. Энэ ушар социализмын ба социализм байгуулхын түлөө тэмсэлэй элдэб янзын түхэл маяг, арга замуудые бии болгоно. Зүгөөр эдэ бодото илгаанууд хадаа социальна дэбжэлтын ба бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө хэгдэдэг тэмсэлдэ коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай, революционно ба түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдэй өөһэд хоорондынь али бүхы талын харилсаа холбоо хүгжөөхын түлөө һаад тойбо ушаруулха ёһогүй.

Марксын, Энгельсын, Ленинэй агууехэ үзэл сурталай үндэһөөр коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай нүхэд ёһоной һайн дурнай интернационалис харилсаа холбоо улам саашадань үргэдхэхын, гүнзэгырүүлхын түлөө КПСС ба СКЮ тэмсэнэ. Тиихэдээ парти бүхэнэй адли тэгшэ эрхые, бэеэ даанхай байдалые, дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй, ниитын түрүү үзэлтэй хубилалтануудай түлөө, социализмын түлөө тэмсэлдэ элдэб янзын арга замуудые шэлэхэ эрхэ сүлөөень хүндэлхэ ябадал нарин нягтаар сахигдаха юм. Өөрынгөө орон дотор хэгдэдэг социализмын түлөө тэмсэл ба өөрынгөө хүдэлмэришэн ангиин, арадай үмэнэ парти бүхэнэй даадаг харюусалга хадаа эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даанхай байдалаа бэхижүүлхын түлөө, демократиин, социализмын ба бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ бүхы оронуудай ажалшадай, түрүү үзэлтэй бүхы хүдэлөөнүүд болон арадуудай өөһэд хоорондын һаналаа нэгэдэлгэтэй холбоотой байна.

Берлиндэ болоһон Европын коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай конференциин дүнгүүдые КПСС ба СКЮ үндэрөөр сэгнэнэ гэжэ хоёр тала батадхан гэршэлээ. Энэ конференци, тэрээн дээрэ үргэн ехээр, сүлөөтэйгөөр һанамжануудаа халан абалсалга, тэрэнэй баталан абаһан түгэсхэлэй документ хадаа эб найрамдал, аюулгүй байдал бэхижүүлхэ, Европодохи харилсаа холбооной, социальна дэбжэлтын хэрэгтэ оруулагдаһан шухала хубита мүн болоно гэжэ тэдэнэр тоолоно. Энэ хадаа бүхы Европын арадуудай амин шухала аша туһатай таараладана.

Парти бүхэнэй политикатай, аша туһатай тааралдуулан, коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай, революционно ба түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдэй хоорондо хэлсээ хэхэ, һанамжануудаа халан абалсаха, мүн харилсаа холбоогоо улам саашадань хүгжөөхэ шухала гэжэ КПСС ба СКЮ тоолоно. Энэ хадаа революционно теори ба дүй дуршалые улам баяжуулхада, дэлхэй дээрэ дэбжэлтын ба социализмын үзэл сурталые үргэнөөр батадхан дэлгэрүүлхэдэ туһа нэмэри болоно.

* * *

Белградта хэгдэһэн хэлсээнүүдэй дүнгүүдээр совет ба югослав тала сэдьхэлээ хүсэдөөр ханаги байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээ. СФРЮ-дэ Л. И. Брежневэй хани ёһоор айлшалалга, һанамжануудаа аша үрэтэйгөөр халан абалсалга КПСС ба СКЮ гэй, СССР ба СФРЮ-гэй, хоёр оронуудай арадуудай хоорондо тогтоогдоһон хани барисаанай харилсаануудые, бүхы талын харилсаа холбоо улам саашадань хүгжөөлгэдэ туһалха байха гэжэ тэдэнэр батаар этигэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев өөртэнь таатай һайн сагта Советскэ Союзда айлшалан ерэхыень СФРЮ-гэй Президент, СКЮ-гэй Түрүүлэгшэ И. Броз Титые уриһан байна. Энэ уряал хүндэтэйгөөр угтагдан абтаа.

Л. БРЕЖНЕВ **И. БРОЗ ТИТО**

Белград, 1976 оной ноябриин 17.

Ноябриин 19 — ракетнэ сэрэгэй ба артиллериин һайндэр

АМГАЛАН АЖАЛЫЕМНАЙ САХИН ХАМГААЛАГША ХҮСЭН

Стратегическэ хэрэглэмжын ракетнэ сэрэгэй Главнокомандалагша армиин генерал Владимир ТОЛУБКЫН АПН-эй корреспонденттэй хэһэн хөөрэлдөөн.

— Манай орон дотор жэл бүхэндэ ноябриин 19-дэ ракетнэ сэрэгэй ба артиллериин үдэр тэмдэглэгдэнэ гээшэ. Энэ һайндэр 1944 ондо артиллериин үдэр болгон тогтоогдоо бэлэй. Тиигэжэ совет арадай немец фашистнуудта эсэргүү дайнда гуйлаһан габьяа мүнхэлэгдэһэн юм. Совет артиллериин хүсэ шадалай, дайшалхы шэнжэ шанарай дайсанай артиллериһээ үлэмжэ үлүү һайн байһаниинь Сталинградта болоһон тулалдаанай үедэ эли тодоор харагдаһан байна. Энэ ехэ тулалдаанда артиллериин 15,5 мянган ехэ буу болон миномёт хэрэглэгдэһэн гээшэ.

Улаан Армиин добтолго 1942 оной ноябриин 19-дэ эхилээд, фашис армиин 330 мянган сэрэгые бүһэлэн абажа, үй бута сохилгоор түгсөө болой. Сталинград шадар Улаан Армиин туйлаһан илалта хадаа дэлхэйн хоёрдохи дайнай ябасын хубилалтада эхин боложо үгэһэн.

1941 оной июль һарада алдар суута «Катюшын» түрүүшын снарядуд фашистнуудые һүрдөөн һүнөөжэ эхилээ. Удангүй фронт дээрэ реактивна артиллериин хэдэн арба, зуун батарейнууд бии болоо. Москва шадарай тулалдаанда анар 415 установко хэрэглэгдээ бэлэй. Дивизион болон полкнууд бүридхэгдэжэ, 1942 ондо реактивна артиллериин бригада дивизинүүд байгуулагдаа.

Дайнай бүхы шатануудта артиллери хадаа совет сэрэгэй буудалгын гол хүсэн байһан тула «дайнай бурхан» гэжэ нэрлэгдэхэ ёһоороо нэрлэгдэһэн. Хэрбээ Москва шадарай тулалдаанда фронтын нэгэ километртэ 40 шахуу буу тоологдоһон һаа, дайнай эсэс багта тэрэ тоо 250—300 да хүргэгдэһэн байха юм.

Дайнай дүүрэһэнэй һүүлээр США-гай империалистнууд СССР-тэ эсэргүү политика ябуулжа, буу зэбсэг ехээр гаргажа, социалис оронуудта эсэргүү сэрэгэй бүлэглэлнүүдые байгуулан, атомай хүсөөр айлган занадаг болоо. Нимэ ушарай тохёолдоходо Советскэ Союз өөрынгөө оборонье бэхижүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха баатай болоһон юм. Баруунай ээрхэг түримхэй хүсэнүүдтэ харюу болгон, США-гай атомна монополие усадхаха зорилгоор манайда өөрын ракетно-ядерна буу зэбсэг байгуулха талаар хэмжээнүүд дары абтаһан гээшэ. Табяад онуудай эсэс багта энэ зорилго бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байгаа.

Реактивна артиллериин гвардейскэ полкын баазэ дээрэ 1946 ондо ракетнэ сэрэгэй түрүүшын часть байгуулагдаа. Ракетно-ядерна буу зэбсэгэй хүгжөөгдэхэтэй хамта частиин бүридхүүлгэ үргэлжэлжэл байгаа. Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй бэеэ даанхай шэнэ түрэлэй — стратегическэ хэрэглэмжын ракетнэ сэрэг байгуулха тухай КПСС-эй ЦК-гай ба Советскэ правительствын шиидхэбэриин абтахада, түби хоорондын баллистическэ ракетэнүүдтэй ба дунда зэргын холо зайда табигдаха ракетэнүүдтэй бүхы частьнууд энэ түрэлэй сэрэгэй бүридэлдэ сум абтаа һэн.

СССР-эй ба социалис бүхы хани нүхэсэлэй оборонье бэхижүүлгэдэ стратегическэ хэрэглэмжын ракетнэ сэрэгэй ехэ үүргэ дүүргэжэ байһанай хүндэдэ 1964 оноһоо энэ үдэр ракетнэ сэрэгэй ба артиллериин һайндэр гэжэ тэмдэглэгдэнэ.

— Стратегическэ хэрэглэмжын Совет ракетнэ сэрэгэй байгуулагдаһаар хорёод жэл үнгэрбэ. Зүгөөр научна ба инженернэ эрдэм ухаанай нэгэл хэмдээ байгаагүйнь мэдээжэ. Энэ ушар ракетнэ сэрэгэй хүгжэлтэдэ ямараар нүлөөлнэ гээшэб?

— Ракетнэ сэрэг мүнөө үеын эрдэм ухаанай ба техникын түйлалтанууд дээрэ хүгжөөгдэнэ, научна ба инженернэ ухаантай зэргэ урагшаа дабшана.

Үнгэрһэн жэлнүүдэй туршада дайшалхы эгээл ехэ найдабари ба арга боломжоор онсо шалгарһан ракетнэ комплекснууд байгуулагдаһан ба шэнэдхэн хубилгагдаһан байна. Ракетэнүүдые шиидхүүлхэ халхабшагүй юрын түхеэрэлгэнүүдһээ арсажа, найдамтай хушалтатай, газар доро тодхогдоһон түхеэрэлгэнүүд хэрэглэгдэнэ. Ракетнэ буу зэбсэгүүдэй шанарай һайжаруулагдаха бүри ракетнэ сэрэгые дайнда хэрэглэхэ теоретическэ заабари ба онол арга зохёогдоно, тэрэнэй эмхидхэл ба хүтэлбэринь улам һайжаруулагдана.

Мүнөө ракетнэ сэрэгнай ямаршье холо зайда айхабтар ехэ хүсэтэй һомо хүргэхэ шадалтай эгээл эрхим һайн ракетэнүүдээр хангагданхай. Хамаг хүтэлбэринь шэнэ түхэлэй автомат системэдэ оруулагдаһан.

Манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй бусад түрэлэй сэрэг элдэб классуудай ракетэнүүдээр баһал хангагданхай.

Хүсэ ехэтэй, һүрөөтэй техникэ Эхэ оромнай ракетнэ сэрэгшэдэй, артиллеристнүүдэй гарта барюуланхай. Эрдэм мэдэсэ һайнтай, али бүхы талаар түгэс бэлэдхэлтэй хүнүүд лэ энэ техникые шадамар бэрхээр хэрэглэжэ шадаха юм.

Офицер Ю. В. Кудинай хүтэлбэрилдэг ракетчигүүд мэргэн буудалгаар шалгардаг. Тэдэнэр хоёрдохи жэлээ сэрэгэй округой дамжуулгын Улаан тугта хүртөө. Сэрэгэй, политическэ талаар түгэс бэлэдхэлэй түлөө энэ туг ба рюулагдадаг.

Ракетчигүүд абаһан уялгаяа нэрэтэй, солотойгоор дүүргээ. Сэрэгшэдэй хахадһаа олонхинь эрхим мэргэжэлтэд болонхой.

Зунай бэлэдхэлэй дүнгүү дээр капитан А. Л. Дикаревэй батарей эрхим һайнда гоологдожо дамжуулгын вымпелдэ хүртөө.

ДЭЭДЭ ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н-скэ частиин ракетчигүүд.

ДООДО ЗУРАГ ДЭЭРЭ: сэрэгэй ба политическэ бэлэдхэлэй талаар түрүү һуури эзэлһэн батарейдэ вымпел барюулагдана. Наада таладань капитан А. Л. Дикарев.

ТАСС-ай фотохронико.

Эдэ ракетэнүүдынь газарай сэрэгэй, авиациин, уһан сэрэгэй флодой ба оронойнмнай агаарай аюулгүйе сахиха сэрэгэй дайшалхы гол хүсэн болоно.

Сэмгэтэ артиллеримнай саг үргэлжэ шэнэдхэн хубилгагдана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Мүнөө совет артиллериин частьнууд шэнэ түхэлэй пушка, гаубица ба танк усадхаха буутай.

— Ракетнэ сэрэг ба артиллериин техническэ хүгжэлтын нимэ үндэр хэмжээн сэрэгшэдтэ шанга эрилтэ табина гээшэ ха?

— Тиимэ байхань зүб. Техникэ һайн байха бүрээ хүнүүдтэ мэдэсэ ехэтэй байха эрилтэ табина. Манай сэрэгүүд алишье талаар — техническэ, дайшалхы ба политическэшье талаар эрхим дээдэ бэлэдхэлтэй гээшэ.

Бүхы офицернүүдэймнай 60-һаа дээшэ процентнь инженернэ дээдэ һургуулитай, диилэнхи олонхинь — ракетнэ хэрэгэй эрхим мэргэжэлтэд, бодото мастернууд мүн. Юрын сэрэгшэд ба сержантнуудай 70-һаа дээшэ процент дээдэ техническэ дунда, юрэнхы дунда эрдэмтэйгээр армида абтаһан залуушуул. Ракетчик, артиллеристнүүдэй хоёрдохи хүн бүхэн дайшалхы ба политическэ һуралсалай отличнигууд. Һуралсалай үедэ табигдаһан ракетэ, артиллериигскэ буудалганууд эрхим һайн сэгнэлтэйгээр дүүргэгдэнэ.

— Совет ракетнэ сэрэгшэдэй дайшалхы харуулда ходо байдагынь мэдээжэ. Энэ ямар албан гээшэб, ямар ушарһаа тэрэ хэгдэхэ болоо юм?

— Стратегическэ хэрэглэмжын ракетнэ сэрэгүүд хэзээдэшье һэргэг, секунда бүхэндэ дайшалхы бэлэн байдаг. Нимэ бэлэн байлга өөрын ушар шалтагаантай юм. НАТО-гай гэшүүд — империалис гүрэнүүдэй хорото ябуулгада харюу болоно үгэдэг гээшэ. Нимэ бэлэн байлга хадаа эб найрамдалые, совет хүнүүдые, социалис хани нүхэсэлэй арадуудые, зохёон байгуулхы ажалые бата найдамтайгаар хамгаалха үүргэтэй. Ракетнэ частьнуудай дайшалхы нимэ бэлэн байлга хархис хүсэнүүдэй ээрхэг түримхэй эрмэлзэлые номгоруулна, аюул ехэтэй ракетно-ядерна буу зэбсэгэй хэзээдэшье, хэнээршье хэрэглэгдэхэгүйн тула табигданхай юм.

— Баруун оронуудта «Совет сэрэгэй зүгһөө аюул» тохёолдуулагдажа магад гэжэ байгаад буржуазна хэблэлэй шуугяа татадагта Та ямар сэгнэлтэ үгэхэ байнабта?

— Советскэ Союз тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд хэзээдэшье, хэнииешье айлгаагүй юм, мүнөөшье айлганагүй гэжэ Совет правительство нэгэтэ бэшэ мэдүүлнэ. Манай орон амгалан тайбан үүсхэлнүүдые нэгэтэ бэшэ гаргаһан байха. ООН-ой Генеральна Ассамблейн һүүлэй сесси дээрэ, Венэдэ үнгэргэгдэһэн хэлсээн дээрэшье Совет правительство буу зэбсэг хороохо ба шахардуу байдалые һуларуулха талаар хэдэ хэдэн тодорхой дурадхалнуудые оруулһан байна.

«Үнэхөөроо алишье талада үнэн зүб үндэһэ һуури дээрэ ехээр, шууд түргөөр, үгышье һаа даб дээрэ бага багааршье буу зэбсэг хуряаха талаар хэмжээнүүдые үглөөдэрһөө бэелүүлжэ эхилхээр биднэр бэлэнбди» — гээд партиин ЦК-гай Октябриин 25-да үнгэргэгдэһэн Пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев мэдүүлээ.

Советскэ Союзай эб найрамдалда хэлбэришэгүй хүсэл эрмэлзэл үшөө юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, оронойнмнай бюджет соо обооронодо һомологдодог гаргашын мүнгэнэй хэмжээн дүрбэдэхи жэлээ удаагуур хороогдожол байна. 1977 ондо энэ гаргашын хэмжээн 17,2 миллиард түхэриг байха гэхэ гү, али бюджедэй 7,2 процент болоно.

(АПН).

[Х]АНИ ЁҺОНОЙ [А]ЛБАНАЙ ХЭРЭГЭЭР

Р-эй Верховно Совеезидиумэй, Совет льствын уряалаар король Бирендра Бикрам Шах Дева ханой албанай хэрэгээр н 17-до Москва ерэ-

Р-эй Верховно Совеэидиумэй Түрүүлэг- В. Подгорный, СССР-стрнүүдэй Соведэй ын нэгэдэхи ор- К. Т. Мазуров, СССР-урын министр И. Н. ба бусад тусхай ту Непалай болон Со- Союзай гүрэнэй тушэмэглэгдэһэн дээрэ хүндэтэ айлугтаба. шадай түлөөлэгшэд һан байна.

Хүндэлэлэй харуулай начальник Бирендра Бир Бикрам Шах Девадэ рапорт үгэбэ. Непалай ба Советскэ Союзай Гүрэнэй гимннүүд гүйсэдхэгдөө.

Н. В. Подгорный, Бирендра Бир Бикрам Шах Дева хүндэлэлэй харуулай урдуур ябажа, сэрэгшэдтэй мэндэшэлэлдэбэ.

Айлшан автомашинада һуужа, мотоциклистнүүдээр үдэшэгдэн, тэрээндэ түхеэрэгдэһэн байшан худар ошобо. Непалай ба СССР-эй гүрэнэй тугуудаар, амаршалгын транспарантнуудаар шэмэглэгдэһэн Москвагай үйлсэ гудамжануудаар, талмайнуудаар үнгэрэн гараһан байгаа.

(ТАСС).

СОВЕТ-НЕПАЛАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, Непалай король Бирендра Бир Бикрам Шах Девын хоорондо хөөрэлдөөн ноябриин 17 до Кремль соо болобо.

Хани барисаанай ориион байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ элдэб асуудалнуудаар совет-непалай харилсаае хүгжөөхэ хараа түсэбүүдые зүбшэн хэлсээ. Адли тэгшэ эрхын, али алиндань ашатай туһатай холбоо барисаанай үндэһэ һуури дээрэ хоёр ороной харилсаае үргэдхэн бэхижүүлхэ хүсэлэнтэй байһанаа хоёр тала мэдүүлбэ.

Хоёр талые һонирхуулһан уласхоорондын гол шухала хэдэн асуудалнуудаар һанамжануудаа мүн лэ халан абалсаа.

Совет талаһаа — СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуров, гадаадын экономическа холбоо барисаанай талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ С. А. Скачков, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Н. П. Фирюбин, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын туһалагша В. В. Кортунов, СССР-һээ Непалда байдаг элшэн сайд К. Б. Удумян, коллегиин гэшүүн, СССР-эй МИД-эй Урда Азиин таһагые даагша Н. Г. Судариков;

Непалай талаһаа гадаадын хэрэгүүдэй министр, профессор Кришна Радж Арьял, Непалһаа СССР-тэ байдаг Джагдиш Ш. Дж. Б. Рана, элшэн сайд Гьянендра Бахадур Карки, королиин өөрын секретарь Нараян Прасад Шрестха, королиин сэрэгэй секретарь генерал Дана Гамбхир Сингх, гадаадын хэрэгүүдэй талаар секретарь Уддхав Дэв Бхатт, хэблэлэй асуудалнуудаар королиин секретарь Чиран Шамшер Тхапа гэгшэд хөөрэлдөөндэ хабаадаба.

Хөөрэлдөөн үргэлжэлүүлэгдэхэ.

(ТАСС).

РСФСР-эй УРАН ЗУРААШАДАЙ IV СЪЕЗД

Арад зоной ажабайдалтай нягта холбоо барисаатай байха, мүнөө үеын байдалда гол анхаралаа хандуулха, социалис реализмын гол ёһонуудта үнэн байха, ажал ябуулгаяа партитай, арадтай багаар холбохо гээшэ совет уран зураашадай нангин уялга, нэрэ хүндынь хэрэг мүн. Ноябриин 17-до Москвада, Гүрэнэй концертнэ түбэй зал соо хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһэн РСФСР-эй уран зураашадай IV съездын делегадуудай зүбшэн хэлсэһэн асуудалнууд эгээл нимэ хараа бодолһоо үндэһэтэй байгаа.

Н. А. Попов (Москва), Б. С. Угаров (Ленинград), А. Н. Алексеев (Эрхүү), С. П. Ткачев (Московско область), В. Ф. Жемерикин (Горьковско область), В. И. Ерофеев (Курска область), В. Ф. Шебланов (Ростовско область), Е. Е. Моисеенко (Ленинград), Ю. Н. Кугач (Москва), А. А. Мыльников (Ленинград) гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, совет уран зурагай искусствын ёһо заншалнууд тухай, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ, оршон тойронхи байгаалиие, арад зоной ажал хэрэгые, һуудал байдалые хаража һураха тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэбэ.

Т. Н. Яблонская (Украина), Г. М. Исмаилова (Казахстан) союзна республикануудай уран зураашадай үмэнэһөө съездые амаршалаа.

Съезд ноябриин 18-да хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлбэ.

(ТАСС).

Соёл культурын hонин

ХЯАГТАДА ЦИРК ХАРАНА

Хүдөө нютагаархинай цирк хараха ушар үсөөн гээшэ.

Тиимэhээ Новосибирскhээ ерэhэн циркын артистнарые Хяагтын аймагай ажалшад угаа халуунаар угтаба. Илангаяа hайшаагдэhан Геннадий Ильюшенков, Дмитрий Шинкарёв хоёрой клоунада нэрьемэ альга ташалгаар сэгнэгдээ. Жонглёр, эквилибрист, акробадууд мүн лэ харагшадай баясхаланда хүртөө. Долоон хоногой туршада, циркын артистнар аймагай олонхи тосхон, hууринуудаар бэлиг шадабаряа харуулаа.

С. ИЛЬИЧЕВА.

АРАДАЙ ПОЭДЭЙ ШЭНЭ НОМ

Буряадай арадай поэт, РСФСР-эй гүрэнэй М. Горькиин нэрэмжэтэ шангай лауреат Николай Дамдиновай шэлэгдэмэл зохёолнууд ород хэлэн дээрэ Буряадай номой хэблэлээр гаргагдаба. Ородой бэлигтэй поэдүүд М. Луконин, Евг. Евтушенко болон бусад шүлэгүүдыень оршуулhан байна. Мэдээжэ болоhон поэмэ, шүлэгүүдhээ гадна, драматическа зохёол ном соонь оролсоно.

Манай корр.

БУРЯАД ДУУНУУД ЗЭДЭЛЭЭ

Ахын аймагта хүгжэмэй лекци-концертнүүд үнгэргэгдэнэ. Буряад хүгжэмэй түүхэ ба хүгжэлтэ тухай, Б Ямпилов, Д. Аюшеев, Ж. Батуев болон залуу композиторнууд Б. Цырендашиев, Ю. Ирдынеев, А. Андреев, Г Дашпылов гэгшэдэй зохёохы ажал ябуулга тухай аймагай культурын таhагые даагша В. Бильтагуров лекци уншаба. Лекциин hүүлээр пианино дээрэ Д Ирхеевагай, шанзаар Д. Бодеевагай гүйсэдхэhэн хүгжэм доро В. Бильтагуров буряад арадай дуунуудые дуулаа.

Балагта, Орлик, Хара-Хужар, Сорок тосхонуудта лекци концерт үнгэргэгдөө.

В. ГАЛСАНОВ.

АЖАЛДАНЬ НҮЛӨӨТЭЙ

Захааминай 23 клубүүдай хүдэлмэрилэгшэд малай үбэлжэлгын үедэ фермэнүүд дээрэ соёлой ажал яhала ябуулна. КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые тайлбарилhан лекцинүүд, уран hайханай концертнүүд малшадта hайшаагдана. Арбаад улаан булангууд фермын коллективүүдэй уялга бэелүүлгэдэ, социалис мүрысөөнэй дүн гаргахада, дүй дуршэл нэбтэрүүлгэдэ нүлөө үзүүлнэ. Нүүдэл гурбан автоклуб аймагай фермэнүүдээр айлшална.

Манай корр.

ТУЬАТАЙ СЕМИНАР

Театр шэнжэлэн шүүмжэлэгшэдэй семинар мүнөөдэр Улаан-Үдэдэ болохо. Зүүн-Сибириин городуудай шүүмжэлэгшэд тус семинарта хабаадаха. Үе сагай шэнжые уран hайханаар харуулжа. гүнзэгы удхатай зүжэгүүдые табиха эрилтэтэйгээр хүдэлмэрилхэ тухай сугларгашад хэлсэхэ.

Манай корр.

ШЭНЭ ЬУРГУУЛИ НЭЭГДЭБЭ

Гусиноозёрскын зүүн урда 4-дэхи hургуулиин уужам hаруул сонхонуудтай, олон дабхар, гоё hайхан шэнэ байшан hурагшадта үүдээ сэлибэ.

Намарай каникулай үедэ сэнгэн амарhан сог залитай багашуул шэнэ hургуулиингаа богоhо hаяхан түрүүшынхеэ алхаба. Багшанар, түрэлхидшье барандаа сэдьхэлээ ханаги.

— Одоошье үхибүүднай нэгэ халаанда заалгаха болоо. Агуу Октябриин hайндэртэй дашарамдуулан барилгашаднай багашуулдаа ёhотойл бэлэг бариба даа. Иимэ гоё hайхан ордон соо hураха, ажаллаха гээшэ ямар hайн бэ, — гэлсэнэ.

Нээрээшье, шэнэ hургуулиин байшан архитектурна талаараа зохид түхэлтэй, газаа досоогүй гоёхон. Ьургуулиин үргэн үүдэ татажа ороhоор дэгэлээ тайлаха гардеробтой, шалань ялайса шэрдэгдэнхэй. Тэндэhээ гарамсаараа нюдэ баясуулмаар уужам салуу коридороор ябажа, классуудайнь 32 таhалга соо орожо сэдьхэлээ ханахат. Алишье таhалгань уужам hаруул, таатай зохид.

Ьургуулиин шэнэ байшач ууралаар дулаасуулагдадаг hэн тула нэгэл жэгдэ дулаан. Ээлжээтэ залда ороходо спортын элдэб түхеэрэлгэнүүд табигданхай: турник, ехэ бага бруснууд, гиринүүд, гэшхүүрнүүд, баскетбол, волейбол наадаха түхеэрэлгэ... тоолохо болоо hаа, олон даа. 316 хүнэй багтаамжатай актова зал бии.

Физикын, химиин, математикын кабинедүүд манай үе сагай hургуулиин түхеэрэлгэнүүдээр гүйсэд хангагданхай. Ьуралсалай элдэб түхэлэй станок, машина, зэр зэмсэгүүдээр баян. Эндэ үхибүүд харуулдаха, хюрөөдэхэ, үрэмдэхэ станогуудта хүдэлжэ hураха байна.

Ьургуулиин столово 320 хүнэй багтаамжатай. Энэ столоводо хамаг эдеэ хоолынь электрын хүсөөр хүдэлдэг түхеэрэлгэ дээрэ бэлдэгдэнэ.

— Эрдэм гэгээрэлэй шэнэ гуламтада 46 багшанар 1 320 үхибүүдые hургана, хүмүүжүүлнэ, — гэжэ тус hургуулиин директор Владимир Кондратьевич Сайдуков хөөрэнэ.

Р. БАЛДАНОВ.
манай корр.

Футбол

ТҮРГЭН ГОРХОН ДАЛАЙДА ХҮРЭДЭГГҮЙ ГҮ?

Орон доторнай футболоор мүрысөөнэй хаhа hаял дүүрэбэ. Хэдэн hара соо үргэлжэлhэн энэ шанга тэмсэлэй дүнгүүд гаргагдаба. Зүгөөр эдэ дүнгүүд бүгэдэндэ адли бэшэ байба. Ушарынь гэхэдэ, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэгшэд — Москвагай «Торпедын» футболистнууд үбсүүгээ алтан медаляар яларуулжа. омог баяраа «салгидуулхань» бшуу. Мүнгэн ба бронзо медальнуудшье эзэдээ олобо. Эдэнэр хэд бэ гэбэл, Киевэй «Динамо», Тбилисиин «Динамо» команданууд болоно. Нүгөө талаhаань харабалнай, эдэ дүнгүүд зарим футболистнуудай урмынь бага зэргэ хухалба хаш. Яахадааб гэхэдэ, хоёр команда — Минскын «Динамо» Москвагай «Спартак» хоёр, наадаанай дүримэй ёhоор, дээдэ зиндаагай «шэрээhээ халижа», ерэхэ жэлдэ нэгэ бага доогуур шадабаритайшуултай гэхэ гү, али нэгэдэхи бүлэгтэ наадаха үйлэдэ дайрагдабал даа. Эдэ хоёр командануудай орондо нэгэдэхи бүлэгтэ эрхимлэhэн Алма-Атын «Кайрат», Бакугай «Нефтчи» хоёр наадаха эрхэдэ хүртэбэ.

1976 оной футбол урданайхидаал мэтэ, бусадшье командануудые hуури hууридань табиба. Тиигэжэ манай «Сэлэнгын» тухай зэргэтэйшүүлэй дундаhаа гэхэ гү, али ондоогоор хэлэбэл, «А» классай хоёрдохи бүлэгhөө гурбан команда — Ленинградай «Динамо», Свердловскын «Уралмаш», Кривой Рогой «Кривбасс» гэгшэд нэгэ шата дамжан, нэгэдэхи бүлэгэйхидтэй хаба шадалаа туршалсаха болобо. Тиихэлээрээ манай табадахи зоно (хоёрдохи бүлэгтэ бүхыдөө зургаан зоно) эрхимүүдэйнгээ эрхимые — «Уралмаш» командые нэгэдэхи бүлэгтэ түлөөлбэ гээшэ.

«Уралмаш» хадаа нэрэ солотой болоhоор үнинэй, олон табые шашалтагүй команда юм 1969 ондо дээдэ зэргэтэнэй бүлэгтэ, 1970—1975 онуудай хоёр жэлдэнь нэгэдэхи бүлэгтэ наадаhан намтартай. Ушар иимэhээ Уралай, Сибириин ба Алас-Дурна зүгэй командануудай дунда «Уралмаштай» ана-мана сохилдомоор команда хомор хон байба. Мүрысөөнэй дүн хараад үзэебди. Зочо соогоо Свердловскын футболистнууд нэгэдэхи hуури эзэлхэдээ, 51 очкотой болоhон байна. Тиихэдээ 73 бүмбэгэ сохижо оруулhан, оройдоо 26 бүмбэгэ алдаhан байха юм. Харин хойноhоонь эрьюулээд хүсэжэ ядаhан, хоёрдохи hуури эзэлhэн Хабаровскын СКА дүн хамта 46 очко абаа. Сасуулаад үзэхэдэмнай, аяар табан очкогой илгаа гарана. Энэмнай футболой гуримаар болоо hаа, бага бэшэ зай гээшэ. Гэхын дашарамда, Хабаровскын армеецүүд тиимэ өөдэгүйхэн бэшэ, ямаршье командада дүрөө үгөөдхихэгүй байха гэжэ хараада абаха хэрэгтэй. Жэшээ болгон, Улаан-Үдын, Хабаровскын футболистнуудай хоорондоо ямараар наадаhыень хараад үзэебди. Тэдэнэр өөhэд хоорондоо 19 дахин уулзаhан юм. Сэлэнгынхид табан наадандаа, армеецүүд наймандань шүүhэн, зургаан наадандаа тэнсэhэн байгаа. Манайхидта орходоо Хабаровскын футболистнууд жэшээгүй булюу хүсэтэй байна бээ. Теэд «Уралмаш» тухай саашань үргэлжэлүүлбэл, гурбахан үгөөр иигэжэ хэлэлтэй: hайшаалда хүртэхөөрөөл хүртөө!

Турнирай таблицын гурбадахи мүр Благовещенскын «Амур» команда эзэлнэ. Эндэхид Барнаулай «Динамотай» адли очкотой (43—43) болобошье, сохижо оруулhан бүмбэгын тоогоор нэгэ бишыха үлүү байдалтай. «Амур» 1971 онhоо хойшо «А» классата наадана. Тиигэбэшье hүүлшын табан жэлэй туршада хоёр дахин зоно соогоо нэгэдэхи hуурида гараhан, мүн лэ эды дахин гурбадахи, нэгэ удаа дүрбэдэхи hуури эзэлhэн намтартай. Иимэ амжалтадань РСФСР-эй габьяата тренер А. П. Кочетковой аша габьяа эли бодо бии гэжэ тэмдэглэдэг байна. Тиихэдэ Барнаулай футболистнууд командынгаа богони бэшэ түүхэдэ толотомо хуудаhануудые яhала бэшэhэн, нэрэ хүндэтэй болоhон намтартай. Эдэнэр зонын чемпионууд болохоhоо гадна, уласхоорондын нүхэдэй ёhоной уулзалгануудта хабаадалсаhан дуршэлтэй. Барнаулай «Динамын» футболистнуудта Польшын, Венгриин, Германиин Демократическа Республикын хүн зон альга ташаhан, тэдэниие хани халуунаар амаршалhан байха. Дээрэ дурсагдаhан командануud Ураалhаа Алас-Дурна зүг хүрэтэр нэмжыhэн үргэн ехэ дайда дээрэ эгээл бэрхэ, эгээл шадабаритай командануud гэжэ тэмдэглэлтэй.

Тээсгэн, шара набшын үеэр гээшэ hэн ха, үнинэй нэгэ футболисттай ушараа hэм. Мүнөөнэй «Сэлэнгын» үшөө «Локомотив» гэжэ нэрэтэй байхада наадаhан хүн. Тэрэмни удхалжа, тобойсо сасуулжа байгаад, иигэжэ зугаалба hэн ха: «Морин хамбы мэтэ, футболдошье эсэхэ, нүхэдhөө гээгдэхээ hанаха ушар байдаг лэ гээшэ». Зүйтэйл ха даа. Хахад жэлэй турша соо үргэлжэлhэн энэ мүрысөөн «хэн хэн гээшэб?», «хэн ямар шадалтайб» гэхэ мэтэ асуудалнуудта арсашагүй харюу үгөө ха юм. Утын ута урилдаанда, жэшээнь, Томскын «Торпедо» нэгэл хэм соогоо мүрысэжэ шадахагүй байба. Харыт даа, энэ жэлэй мүрысөөнэй түрүүшын хахадай дүнгөөр эндэхид арбадахи hуурида ябаа hэн. Теэд гурба hара шахуу сагай үнгэрөөд байхада гэхэ гү, али түгэсхэлэй дүнгөөр арба найман командын дунда эгээл «hүүл бариhан» байха юм. Эндэ хүсэ шадал, мэргэжэл шадабари яахын аргагүй дуталдаал даа Тэрэшэлэн Шэтын «Локомотив», Омскын «Иртыш» hүүлшын hууринуудта түригдөө. Манай хүршэнэр тухай хэлэбэл, тэдэнэр мүрысөөнэй түрүүшын хахадта командаяа хүсэдөөр бүридүүлээгүй, эмхидхэлэй бусад бэрхэшээлнүүдтэй ушарhан байгаа. Энээн дээрэhээ абажа болоомоор 34 очкоhоо арай-шамай долооень абаа hэм шуу. Зүгөөр Омскын «Иртыш» энэ жэлдэ танигдашагүйгөөр, гайхалтай ахираар наадаа. Энээнhээ урагша зоны чемпионшье ябаhан командын энэ жэлдэ арбан долоодохи hуурида «үрзыхэдэжэ» hуухадань, абаhаар этигэхээр бэшэ байгаа hэн. Тиимэ, этигэхээр бэшэ hэн. Гушан дүрбэн уулзалгын хориндонь оро бодогүй шүүгдэшэе гэжэ дуулахада баhал этигэхээр бэшэ байгаа. Теэд ушар байдалынь иимэл даа.

Улаан-Үдын «Сэлэнгэ» тухай нэгэ хэды hанамжала хэлэебди. Энэ жэлэй мүрысөөнэй хаhые улаан-үдынхид яhала барагаар эхилээ hэн. Майн хоёрто, жэшээнь, Красноярскда наадахадаа, тэндэхи «Автомобилистые» 3:1 тоотойгоор шүүгээ бэлэй. Тэрэнэй hүүлээр Хабаровскын армеецүүдые. Владивостогой «Лучые», Нижний Тагилай «Уралецые» болон бусад бараг-бараг командануудые «бүдэрүүлhэн» байгаа. Тиигэжэ мүрысөөнэй нэгэдэхи дүхэригэй дүнгөөр дундахануур, юhэдэхи hуури эзэлээ hэн. Ондоогоор хэлэхэдэ арбан долоон уулзалгын hүүлээр арбан долоон очко абаhан юм. Иимэ дүнгые hайншье гэхын, даншье муу гэхын аргагүй. Тиигэбэшье «Сэлэнгын» дабшалтын зам дээрэ халагламаар ушарнууд үзэгдэhэн байха. Шэтын футболистнуудые 4:1 тоотойгоор диилэhэнэйнгээ hүүлээр улаан-үдынхид Эрхүүдэ ошожо наадахадаа, нэгэшье илалта туйлаагүй ябаhан «Звезда» командада аяар... 3:8 тоотойгоор бута сохигдошоо hэм шуу. «А» классайхидай бүлэгтэ наадажа эхилhэнhээ хойшо «Сэлэнгэ» иимэ мундуу шанга сохилто абаагүй гэжэ тэмдэглэебди. Олонхи футболдо дуратайшуулай hанамжын ёhоор, манайхид хүршэнэрөө балай тоогоогүй гээшэ ха. «Урдань булигша hэмди, юун байха hэм, мүнөөшье булина аабзабди» гэhэншүүгээр хүршэнэртөө хандаад, улаан-үдынхид «шабарта hуушоо» гээ hаа, үнэн бодото байдалhаа балайшье хадуурхагүй хабди гэжэ hанагдана. Энээхэн баримта саашанхи наадандань «Сэлэнгын» футболистнуудта мартагдашагүй hургаал болохо бээ.

Энэ жэлэй мүрысөөнэй түрүүшын хахадта гэхэ гү, али августын нэгэн болотор манай футболистнууд хаа-яа «бүдэрөөшье hаа», гол түлэб нюрууханаар гарасалдаа гэжэ тэмдэглээ hэмди. Гэбэшье, «түргэн горхон далайда хүрэдэггүй» гэдэгтэл, «Сэлэнгэ» түрүүшээр түргэдэсэгөөгөөд, барагшаг ябасагаагаад, хоёрдохи дүхэригтэ хараа байса эршээ hуладуулhан байна. Хэрбээ түрүүшын хахадта долоон уулзалгада шүүгээ hаа, хоёрдохи дүхэригтэ табан илалта туйлаа. Нүгөөдүүлэйнгээ ворота руу түрүүшээр 23 бүмбэгэ сохижо оруулhан hаа, энэ жэлэй мүрысөөнэй тэнгhээ хойшо 20 бүмбэгэ ондоо командануудта «бэлэглээ». Үгышье hаа, ондоо баримта дурдаябди. Мүрысөөнэй түрүүшын дүхэригтэ, тодорхойлон хэлэбэл, июлиин 14-дэ Барнаул хотодо наадахадаа, тэндэхи «Динамотай» 0:0 тоотойгоор тэнсэhэн юм. Харин hүүлээрнь хорёод хоноод байхада (энэмнай хоёрдохи дүхэриг болоно) улаан-үдынхид өөhэдынгөө талмай дээрэ энэл командада 1:3 тоотойгоор «сохюулшоо» hэм шуу. Нигээд ерэхэлээрээ, нэгэдэхеэр, техникын, тактикын талаар футболистнууд тэгшэ бэшээр, заримдаа hүрхэй үрмашалгүйгөөр наадана гэжэ hанагдана. Гэнтэ гэнтэ hайн техникэ харуулжа тактическа талаараа ухаансар добтолго хэжэ байтараа, үсөөн бэшэ ушарта нюдэ нюургүйгөөр, адресгүйгөөр бүмбэгэ үдьхэлжэ мэдэдэг. «Өөрын воротаhаа холуур hаа болоо, саашань яана» гэhэн бо-

БАСКЕТБОЛ

НААДАН УЛАМ ЭРШЭДЭНЭ

Эдиршүүлэй дунда баскетбололоор Алас-Дурна зүгэй зонын мүрысөөн Улаан-Үдэ хотодохи «Труд» бүлгэмэй Спортын байшан соо боложо үргэлжэлhөөр.

16—17 наhанай эдиршүүлэй дунда үнгэргэгдэhэн энэ нааданда Хабаровска ба Примориин хизаарнуудай суглуулагдамал командануud илангаяа бэлэдхэл hайнтай байhанаа харуулба.

Мүрысөөнэй табадахи үдэр Амарай областиин хүбүүд Сахалинай суглуулагдамал командатай түрүүлэн талмай дээрэ гаража наадахадаа, 82:59 тоотойгоор шүүhэн байна.

Примориин хизаарай баскетболистнууд Шэтын областиин командатай уулзаад, 93:51 тоотойгоор илажа. Алас-Дурна зүгэй зонын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын тула урагшаа үшөө нэгэ алхам хэбэ.

Энэ үдэр манай спортсменүүд мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлжэ ябаhан Хабаровска хизаарай түлөөлэгшэдтэй уулзахадаа, түрүүшээр ана-мана наадабашье, саашадаа эршээ hуларуулжа, 61:77 тоотойгоор шүүгдэшоо.

Тиигэжэ Хабаровска хизаарай суглуулагдамал команда табан очкотойгоор түрүү hуури эзэлжэ ябана. Примориин хизаарай түлөөлэгшэд — хоёрдохи, Буряадай АССР-эй, Амарай областиин баскетболистнууд удаадахи hууринуудые эзэлнэ.

Мүрысөөн үргэлжэлhөөр.

Б. М. ЖИГЖИТОВ.

«СУББОТЫН СПОРТЛОТОГОЙ» ДҮНГҮҮД

«Субботын спортлотогой» ноябриин 13-да үнгэргэгдэhэн 14-дэхи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

1-дэхи тираж: Табан номер таагшад — 5.000 түхэриг (11 карточка), дүрбэн номер тааhан хүнүүд — 159 түхэриг (1.400 карточка), гурбан номер таагшад 6 түхэриг абаха (44.574 карточка);

2-дохи тираж: Табан номер тааhан хүнүүд — 5 000 түхэриг (9 карточка), дүрбэн номер таагшад — 105 түхэриг (2.622 карточка), гурбан номер тааhан хүнүүд 4 түхэриг абаха болобо (56.399 карточка).

«Субботын спортлотогой» 14-дэхи тиражай шүүбэринүүд ноябриин 23-hаа декабриин 23 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖ

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» ноябриин 18-да үнгэргэгдэhэн 46-дахи тираж: «Спортлото»: 4 (альпинизм) 6 (баскетбол), 9 (барилдаан), 14 (волейбол), 32 (уhа руу hүрэлгэ), 37 (мэргэн буудалга):

«Спортлото-2»: 2 (автоспорт), 11 (велоспорт), 15 (уhан дээрэ бүмбэгөөр наадалга), 26 (мотобол), 46 (хоккей), 47 (бүмбэгэтэй хоккей). (ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Совет-югослав коммюникедэ гар табилга» — ТАСС-ай материал. Совет-югослав коммюнике. (Эхиниинь. Түгэсхэлынь 3-дахи хуудаhанда). РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ. ТАСС-ай hүүлэй мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Туhалхабди гэжэ найдуулаад...» — В. Оголевой статья «Шанарай рейснүүдые бригада hайшаана» — Г. Худяковой статья. «Тусэб — фермэ бүхэнэй хуули» — хүдөө ажахын шэнжэлэл. «16 мянган хэhэг хирпиисэ дутуу үгтөө» — гээгдэжэ ябагшадтай манай хөөрэлдөөн.

Гурбадахи хуудаhанда. «Совет-югослав коммюнике» — ТАСС-ай материал. (Үргэлжэлэл. Эхиниинь нэгэдэхи хуудаhанда). Хүдөөгэй клуб: арга боломжонууд ба зорилгонууд. «Үе сагай эрилтээр» — Л. Бабинцевагай статья. «Түрэл орон доторнай» — суглуулбари.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Дуугай «театр» — АПН-эй материал. Түби дэлхэйн hонин. Соносхолнууд.

Эсэгэ ороной... / Хилын саанаhаа

ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

ХАНИ ХАРИЛСААНАЙ, ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ АША ТУЬАДА

БЕЛГРАД. Үнэн зүрхэнэй, халуун дулаан оршон байдал, үгэеэ ойлголсолго, нэгэ нэгэндээ этигэн найдалга — КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хани ёhоной албанай хэрэгээр СФРЮ-дэ ерэлгэ иимэ оршон байдалда үнгэрнэ гэжэ Югославиин газетэнүүд тэмдэглэнэ.

СФРЮ-гэй ба СССР-эй хоорондохи хоёр талын харилсаа холбоон тухай асуудалнуудаар, мүн уласхоорондын гол шухала асуудалнуудаар үнэн зүрхэнэй хөөрэлдөөнүүд болоhон байна гэжэ «Борба» газетэ бэшэнэ.

И. Броз Титын, Л. И. Брежневэй мүнөөнэй хөөрэлдөөнүүд, эдэнэй урдын уулзалгануудта, хөөрэлдөөнүүдтэ адли, СФРЮ-гэй ба СССР-эй хоорондохи харилсаае улам хүгжөөхэ байна гэжэ «Вечерни лист» газетэ бэшэнэ. Эдэ уулзалганууд гадаадын политическэ харилсаануудта, хоёр партиин хоорондохи холбоо барисаанда hайнаар нүлөөлхэ байна.

БЕРЛИН. Л. И. Брежневэй, И. Броз Титын хоорондо болоhон хөөрэлдөөнүүд СССР-эй ба СФРЮ-гэй хоорондохи хани барисаае саашадань бэхижүүлхын тула бата найдамтай үндэhэ hууритай байhыень элирхэйлэн гэршэлнэ гээд «Берлинер цэйтунг» газетэ тэмдэглэнэ.

ПАРИЖ. Белградта болоhон үдэшын сайлалга дээрэ Л. И. Брежневэй, И. Броз Титын хэлэhэн үгэнүүд адли тэгшэ эрхэтэйгээр, нэгэ нэгэеэ хүндэлжэ, дотоодынгоо хэрэгүүдтэ хамааралсангүй хоёр ороной хоорондохи харилсаае хүгжөөхэ эрмэлзэлтэй байhанаа нэгэн дуугаар баталаа гээд «Юманите» газетэ тэмдэглэнэ. Югослави тушаа Советскэ Союзай ямар хараа бодолтой байhан тухайда баруунай номнолой худал хуурмаг ябуулгануудые КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь элишэлhэн байна гэжэ газетэ бэшэнэ. Имэрхүү үльгэр онтохо зохёогшод социалис гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанай тогтоогдоhон гол ёhонуудые ойлгохогүй байhанаа харуулна гэжэ Л. И. Брежнев хэлээ.

АНТАНАНАРИВУ. Л. И. Брежневэй хани ёhоной албанай хэрэгээр СФРЮ-дэ ошоод байhан тухай Мадагаскарай радио мэдээсэхэдээ, аха дүү хоёр ороной харилсаа холбоон гүнзэгы үндэhэтэй байна гэжэ тэмдэглэнэ. Югослави тушаа Советскэ Союз эзэрхэг түримхэй хараа бодолтой юм ха гэhэн буржуазна номнолой ой ухаанда орошогүй худал хуурмаг үгэнүүдтэ Л. И. Брежнев шанга харюу сохилто үгэhэн байна гээд шэнжэлэгшэ мэдүүлнэ.

(ТАСС).

НЬЮ-ЙОРК

ООН-ой hанал бодолдо харша

ТАСС

Вьетнамай Социалис Республикые ООН-до абаха тухай асуудалые Аюулгүйн Совет зүбшэн хэлсэжэ дүүргэбэ. Вьетнамые Нэгэдэмэл Нацинуудай зэргэдэ абаха тухай асуудал дары шиидхэгдэхээр болоhон асуудал мүн гэжэ үгэ буляалдаата хөөрэлдөөнүүд элирхэйлэн гэршэлбэ.

Аюулгүйн Соведэй 14 гэшүүн СРВ-е ООН-до абаха тухай тогтоолой проектын түлөө дуугаа үгэhэн байна.

СРВ-е ООН-до абаха хэрэгтэ США-гай түлөөлэгшэ мүн лэ хорюул табиба. Тиигэжэ ООН-ой Аюулгүйн Соведэй олонхи гэшүүдэй hанал бодолые Холбоото Штадууд тообогүй бшуу.

Хэдэ хэдэн гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, США хорюул табилгаар дан үлүүсэ дашуурна гэжэ дураа гутажа байhанаа мэдүүлээ. «Вьетнамые ООН-до абаха тухай асуудалда Холбоото Штадуудай иимэ хайша хэрэг. бүтэхэгүй хараа бодол ямаршье үндэhэ баримтагүй, — гэжэ Бенин гэдэг Арадай Республикын түлөөлэгшэ Т. Бойя тэмдэглээ. — Вьетнам арадай үндэhэн эрхые баhамжалан доромжолго ООН-ой Уставта зүрюу харша ябуулга болоно».

ПАРИЖ

АША ҮРЭГҮЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

ТАСС

Элшэ хүсэнэй, түүхэй эдэй, экономическа хүгжэлтын ба финансын асуудалнуудаар уласхоорондын экономическа харилсаанай асуудалнуудые шиидхэдэг конференциин дүрбэн комиссиин наймадахи, түгэсхэлэй заседани Франциин ниислэл хотодо нээгдэбэ.

Хүгжэжэ байгаа 19 ороной. баруунай капиталис ба «Юрэнхы дэлгүүртэ» хабаатай долоон гүрэнэй делегацинуудай хабаадалгатайгаар хоёр жэл соо үнгэргэгдэжэ байhан хөөрэлдөөнүүд ямаршье үрэ дүнгүүдые үгэнэгүй гэжэ нютагай экономическа шэнжэлэгшэд тэмдэглэнэ.

Уласхоорондын экономическа харилсаануудта адли тэгшэ эрхэтэй байлгын гол ёhонуудые баталха, экономическа бэеэ дааhан байдал хангаха арга олгохо шухала гээд хүгжэжэ байгаа оронуудай түлөөлэгшэд мэдүүлхэдээ, зүбшэн хэлсэгдэhэн үргэн ехэ асуудалнуудаар дүшөөд тодорхой дурадхал оруулhан байна. Зүгөөр баруунай оронууд хүгжэжэ байгаа гүрэнүүдэй бүхы оролдолгонуудые буруу hүргэхые оролдоно.

НЬЮ-ЙОРК

Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые болюулха

ТАСС

Оршон тойронхи байгаалиие сахин хамгаалха, шэнэ түхэлэй буу зэбсэгүүдые, химическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые хорихо тухай асуудал бүтэмжэтэй hайнаар шиидхэлгэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые болюулха байна гэжэ ООН-ой Генеральна Ассамблейн нэгэдэхи комитедтэ болоhон хөөрэлдөөнүүдэй үедэ олон оронуудай делегадууд мэдүүлээ.

СССР-эй түлөөлэгшэ В. И. Лихачев үгэ хэлэхэдээ, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлалга эб найрамдалай аша туhада харюусахаhаа гадна, оршон тойронхи байгаалиие сахилгада hайнаар нүлөөлхэ байна гэжэ тэмдэглэбэ.

Хүн зониие олоорнь алаха, хюдаха шэнэ буу зэбсэгүүдые, мүн эдэнэй түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые хорихо тухай асуудал зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха дайнай аюул сараха зорилготой байна гээд совет түлөөлэгшэ хэлээ. Энэ асуудалаар үнгэргэгдэхэ хөөрэлдөөнүүдтэ гол анхаралаа хандуулха ёhотой бди.

Ольстерой үхибүүд бомбын тэhэрээн, түймэрнүүд, алалсаан тухай ходоодоо hанажа ябахал. Британиин солдадуудай энэ hүйдхэлтэ хэрэгүүд хэзээдэшье тэдэндэ мартагдахагүйл.

Прессенс бильд — ТАСС-ай фото.